

LATINSK LÆSEBOG FOR BEGYNDERE,

MED ET SCHEMA OVER FORMLÆREN,

UDGIVEN AF

KRISTIAN MIKKELSEN,
Adjunct ved Roskilde Knædelskole.

KØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

GRÆBES BOGTRYKKERI.

1878.

FORORD.

Enhver, der har været Lærer i Latin i Elementar-classerne, ved af Erfaring, hvor lidet vækkende eller rettere ligefrem trættende det er for Eleverne i et helt Aar eller endnu længer at beskæftige sig med Læsningen af de enkelte løsrevne Sætninger, ved Hjælp af hvilke Formlæren indøves. Aldeles at undvære disse og strax at begynde paa sammenhængende Smaastykker er nu desværre ikke let muligt, da Talen er om et Sprog, hvis Ordstof og Bøjning er saa forskjellig fra Modersmaalets. Men at foretage en Indskrænkning i Mængden af saadanne Øvelsesexempler ligger vel indenfor Mulighedens Grænse, naar man samtidig indskrænker det grammatiske Stof til det allernødwendigste og vel at mærke lader Eleverne grundig tilegne sig dette. Denne Betragtning har været en bestemmende Grund for mig til Udgivelsen af nærværende lille Læsebog, hvis første Afdeling, der bestaar af Øvelsesexempler, i Størrelse svarer til næppe Halvdelen af den hos os hyppigst brugte latinske

Læsebog (Forchlhammers) for Begyndere og uden Besvær vil kunne gjennemgaas i Løbet af tre til fire Maaneder.

En anden Tilskyndelse har jeg haft i den Omstændighed, at baade jeg og andre Lærere have følt, hvor stort Besvær det volder Eleverne at begynde paa Forfatterlæsning umiddelbart efter Læsningen af Øvelsesexemplerne. Grunden hertil er naturligvis en Forening af flere sammenstødende Omstændigheder, navnlig den mere indviklede Sætningsbygning i Forbindelse med Sammenhobningen af ukjendte og tildels vanskelige syntaktiske Phænomener og endelig Mængden af nye Glosser. Paa denne Mislyghed har jeg troet at kunne raade Bod ved at lade Eleverne, førend de begynde paa Læsningen af Forfatterne, læse en let og ikke for kort Fremstilling af et historisk Stof. I denne, der udgjør Bogens anden Afdeling, har jeg bestrebt mig for at gjøre Sætningsbygningen simpel og klar og kun at anvende faa og lette syntaktiske Regler, ligesom ogsaa de nye Glosser i Begyndelsen indskrænke sig til enkelte uregelmæssige Verber og dernæst tiltage jævnt i Antal. Det valgte Stof giver et ikke ringe Forraad af almindelige Ord, men danner særlig en naturlig og let Overgang til Læsningen af den Classiker, - Eleverne i Reglen først faa i Hænde, nemlig Cæsar.

Naar jeg til Læsebogen (og Glossariet) har føjet et Schema over Formlæren, der kun er bestemt til at bruges det første Aar, og desuden de faa syntaktiske Regler, der

komme til Anvendelse i Bogen, er dette sket i den Hensigt at lette Eleverne ved at give dem det nødvendige grammatiske Stof i en kort, bestemt og let overskuelig Form. Om end Bogen herved er voxet i Størrelse, tror jeg dog, at dette opvejes ved dens forøgede Brugbarhed, saa meget desto mere, som jeg ved, at jeg herved har efterkommet et Ønske, der næres af flere, og desuden Prisen paa Bogen langtfra er voxet i samme Forhold.

Jeg skal fremdeles tilføje, at jeg baade ved Udarbejdelsen af de til den sammenhængende Læsning stadig forberedende Øvelsesexempler og ved Tilføjelsen af den givne Oversigt over det i Læsebogen efterhaanden indvundne grammatiske Materiale væsenlig har fulgt samme Princip for en Forbindelse af analytisk og synthetisk Sprogundervisning, som ligger til Grund for Professor Pios Lærebog i Fransk for Begyndere (se Fortalen til anden Udgave af denne Bog).

Paa Grund af forskjellige uheldige Forhold, under hvilke Correcturen besørgedes, er der i Oversigten over Formlæren indløbet et Par højest beklagelige Fejl. Jeg anmoder derfor indstændig enhver Lærer om, før Bogen takes i Brug, at lade Eleverne rette disse Fejl, der ere angivne paa Trykfejlslisten.

Til Slutning skal jeg blot meddele, at jeg efter at have udarbejdet min lille Bog har forelagt den for de

Herrer Rector *Blichert* og Prof. Skolebestyrer *Pio*, der
have gjennemset den og billiget dens Plan. Til begge de
nævnte samt de Herrer Overlærer *Fritzsche* og Adjunct
Glahn utdaler jeg min hjærteligste Tak for deres Raad og
Hjælp i stort og smaat.

Roskilde i Juli 1878.

Kristian Mikkelsen.

**Substantiverne og Adjectiverne af første og anden
• Declination.**

A. (Formlære. § 1. Synt. Regl. I.)

Aqva. — Coenae. — Amicitiis. — Iram. — Pugnas.
— Riparum. — Vita beata. — Gloriam Italiae. —
Lingvas bestiarum. — Fugae foedae. — Orae terra-
rum. — Forma nota litterarum. — Fama victoriae
novae. — Via angusta insulae parvae. — Silvas magnas
et pulchras patriae.

Venskaber (*Acc.*). — En smuk Sejr (*Abl.*). — Be-
kjendte Øer (*Dat.*). — Fædrelandets Vrede (*Dat.*). —
Dyrenes Kamp (*Acc.*). — Kysternes store Skove (*Nom.*). —
Det lille Lands nye og smukke Veje (*Abl.*).

B. (Forml. § 2.)

Annos opportunos. — Servo fido. — Domine bone
et juste! — Animus humanus viri. — Eqvi albi et
nigri. — Agris pulchris et fecundis Siciliae. — Mag-
istrum justum puerorum pigrorum. — Socii cauti po-
populi miseri. — Consilium malum. — Stellae coeli. —
Beneficia populi Romani. — Numerum exiguum prae-

miorum. — Periculi occulti. — Bellis feris et cruentis.
— Damno magno amici cari.

En hvid Hest (*Acc.*). — Kjære Ven! — Trofaste
Forbundsfæller (*Acc.*). — En god og smuk Slave (*Dat.*) —
Den ulykkelige Lærers lille Mark (*Abl.*). — De sorte
Mænds hemmelige Planer (*Nom.*). — De vilde Folks
blodige Krige (*Acc.*). — Store Velgjerningers ringe Antal
(*Nom.*).

C. (Forml. § 3.)

Agricola parce! — Collega fidus scribae avari. —
Miseros incolas oppidi parvi. — Vallum et fossa
castrorum. — Liberi pulchri nautae boni. — Templia
Syracusarum. — Libros poëtarum bonorum. — Odium
populi liberi.

Trofaste Digter! — De gode Landmænds frugtbare
Marker (*Nom.*). — Forbundsfællernes store Lejr (*Acc.*). —
De ulykkelige Landmænds smaa Børn (*Abl.*). — Gode
Bøger (*Dat.*). — Frie Mænd (*Acc.*).

Verberne af første og anden Conjugation.

A. (Forml. § 12 a. Synt. Regl. II, III og IV a.)

Vinum amatis. — Magnae bestiae parvas devo-
rant. — Servi non militabant. — Bellum renovabimus.
— Servus otium laudat, dominus negotium. — Poëtae
claro mensam pulchram donavisti. — Puer magistrum

interrogaverat. — Romani totam prope Hispaniam
occupaverunt. — Luxuria animos Romanorum debili-
tavit. — Dei servum amabunt, si dominum liberaverit.
— Fugemus dominos et tyrannos, servi! — Utinam
fortuna Romanis magnam praedam donavisset. — Pug-
nate, viri, et patriam liberabitis. — Pueri pericula
vitanto! — Miseros servare animos bonorum virorum
delectat. — Orae Italiae vastantur. — Servi raro
armabantur. — Multa negotia legatis mandabuntur.
— Etiam socii superati sunt. — Templa deorum nondum
aedificata erant. — Utinam ne fortuna mutaretur. —
Injusta judicia vituperantor! — Dei patriam vexatam
servaverunt.

I dadle de dovne Drenge. — Romerne bevæbnede
ikke Slaverne. — Forbundsfællerne ville besætte de smaa
Øer. — Du har befriet Fædrelandet, Slave. — Lader os
skjænke Indbyggerne Markerne! — Gid han havde skyet
Faren. — Spørg Lærerne, Dreng! — Du skal elske
Guderne! — Retfærdige Domme roses. — Mange Templer
ville blive byggede. — Bevæbnede Sømænd ødelegge
Kysterne. — Bliver roste, Børn!

B. (Forml. § 12 b. Synt. Regl. V.)

Terra aqvam praebet. — Mala dona nocent. —
Convivia domini severi servis vix placebant. — Ele-
phantii Romanos terrebunt. — Tum Graecia floruit. —
Populus tribunos creavit. — Pauca bona habueratis. —
Utinam ne sociis gratiam deberemus. — Taceto et

pareo! — Pueri debent magistros justos habere. — Amicus fidus semper appellatur, non semper habetur. — Magna pecunia amico debebatur. — Eqvi territi erant. — Servus monendus est.

Markerne blomstre. — I have behaget mange Mænd. — Herren havde anset Slaven for tro. — Lader os yde de ulykkelige Penge. — I skulle tie. — Tyranner anses for uretfærdige. — Børnene ere blevne forskrækkede. — Gid Tribunerne vare blevne valgte.

Verbet sum og Sammensætninger.

A. (Forml. § 11 a. Synt. Regl. VI og IV b.)

Aurum et argentum et ferrum metalla sunt. — Forum mox vacuum erit. — Verba foeda servis apta erant. — Morbus periculosus fuit feminae. — Fueratis invidi et infidi. — Simus industriae, puellae! — Utinam cibi populi boni essent. — Este grati! — Gladii acuti sunto!

Tyranner have været og ere og ville være ulykkelige. — Maaltidet var passende for en sparsommelig Mand. — Gid Aaret havde været gunstigt for Landmændene. — Vær trofast, Tjenestepige!

B. (Forml. § 11 b.)

Heri afuisti, hodie ades, cras rursus aberis. — In honestum est amicis deesse. — Libero populo ty-

rannus praeesse non potest. — Utinam miseris producisse potuissemus.

Læreren var tilstede, (men) Drengene vare borte. — Det er smukt at hjælpe ulykkelige Kvinder. — Gid vi kunde frelse Fædrelandet. — Forbundsfællerne ville svigte det frie Folk.

Præpositionerne.

(Form. § 14. Synt. Regl. VII og VIII.)

Imploremus praesidium sociorum adversus latrocinia mercenariorum. — Ante silvam campus latus erat. — Post triumphum invidiam evitare non potuisti. — Ad arma populum voca! — Servi frumentum ad dominum portaverunt. — Vir necatus ex foro in curiam portatus est. — Columbae in columbario habitant. — Oppidum non procul a castris afuit. — Telum de muro praeter oculos legati inculti volavit. — Praeter filios etiam filia affuit. — Non sine causa viro inviso et cupido auxilium negavisti. — Romani et Poeni de imperio dimicabant. — Pueri cum magistris coenant. — Ancilla timida a servo terretur. — Elephanti telis territi sunt.

Den tro Forbundsfælle kaldte Romerne fra Sicilien til Africa. — Slaverne blev kaldte til Vaaben. — Lejren var ikke langt fra Byen. — (Der) var Volde og Grave om Lejren. — Landmændene havde bragt Kornet fra

Byen til (ind i) Lejren. — Han spurgte Vennen om Tabet. — Romerne svækkede Sjælene ved Overdaadighed. (*Forandres til Passiv.*) — Pøerne ere blevne overvundne af Romerne.

Substantiverne af tredie Declination.

A. (Forml. § 4 a—e.)

Calor solis meridiani magnus est. — Arbor alta oratori umbram praebuit. — Non modo oratio egregia, sed etiam sermo jucundus animum delectat. — Mala consuetudo vituperanda est. — Filii patribus parere debent. — Magister pueris fabulam de milvo et accipitre narravit. — Mores hominum ferorum non sunt laudandi. — Colores florum varii sunt. — Multitudo vocum virginem excitavit. — Phoenices mercatura et navigatione Graecos antea superaverant. — Judices justi justas leges amant. — Legati Ciceronem terrebant.

Brogede Farver glæde Børns Øjne. — Cicero's Taler ere udmærkede. — De høje Træer og de smukke Blomster ville glæde de ulykkelige Mennesker. — Kongen elsker behagelige Samtaler. — Gode Jomfruers Sæder bør roses.

B. (Forml. § 4 f—i.)

Apud antiquos populos Mars in magno honore erat. — Pavo avis Junonis deae erat. — Arx hostium expugnata est. — In monte propinquo erant multi et magni fontes. — Clades et peditum et eqvitum

magna fuit. — Romani fretum Hispaniae columnas Herculis nominabant. — Fertilitas vallis parvae mira est. — Verae virtutis praemium aeqvus animus est. — Juventus et senectus partes aetatis sunt.

Fjendernes Fodfolk og Ryttere havde besat den snevre Dal og de nærliggende Bjerge. — forbundsfællernes Nederlag var farligt for det lille Folk. — Store Dyder bør roses. — Delenes Antal er stort. — Mange Borge ere blevne stormede af Fjenderne.

C. (Forml. § 4 k og l.)

Milites ante pugnam corpora curabant. — Frigus et animalibus et arboribus nocet. — Multa sunt genera bestiarum. — Navis ex mari in flumen navigabit.

I Havet er (der) mange Arter af (*udtrykkes ved Genitiv af det følgende Ord*) levende Væsener. — Menneskene elske ikke Kulde. — Skibene ville sejle fra Floden ud i Havet.

Adjectiverne af tredie Declination.

(Forml. § 7.)

Dolores agricolae acres fuerunt. — Mors celeris bonum est. — Omnes fere notae gentes in armis fuerant. — Nox obscura classi Carthaginiensium utilis erat. — Sine forti imperatore milites fortes inutilis sunt. — Poena praedonum infamum singularis fuit. — Apud Romanos aqvila signum militare erat. — Gravionere eqvus non delectatur. — Canes sunt saepe prou-

dentes. — Post atroces pugnas pax aeqva impetrata est. — Servus vulneratus regi necem ducis audacis nuntiavit. — Audacia consilia non semper prudentia sunt.

Smerten er heftig. — Et hurtigt Raad vil være nyttigt. — Alle Lande og alle Have adløde Romerne. — Fædrelandet er blevet befriet af den kjække Anfører. — Ikke alle Menneskers Død er smuk. — Legemets Byrde var tung for den saarede Soldat. — Sønnens gruelige Død var blevet meldt Faderen.

Substantiverne af fjerde og femte Declination.

(Forml. § 5 og § 6.)

Potentia senatus Romani magna fuit. — Prosper bellum exitus exercitui debetur. — Luscinia omnes alias aves cantu superat. — Novis casibus nova consilia apta sunt. — Manus et genua dolent. — Domini magnarum domuum superbi sunt. — Omnes bonam spem habent. — Tumultus sociorum rei publicae periculosi sunt. — Longi dies jueundi, breves injucundi sunt.

Hærenes Nederlag skyldes Anførernes Planer. — Knæt smertede. — Det lille Huses Herre har frelst den romerske Afsending. — Tingenes Udfald har vakt nye Forhaabninger. — De lange Dages Antal er ringe.

Fabula de columbis incautis.

Milvus columbas semper terruit. Tum columbae praesidium accipitris imploraverunt. Accipiter jam in columbario habitavit et milvum fugavit, sed post paucos dies omnes columbas devoraverat. Malus eventus consilio malo debetur.

Adjectivernes Comparation.

A. (Forml. § 8 a.)

Viri cautores quam pueri sunt. — Cato justissimus omnium Romanorum habebatur. — Caesar felicior dux quam Pompejus fuit. — Proelio atrocissimo olim interfui. — Pax civibus utilior quam bellum est. — Servus Graecus onus levissimum portavit. — Consilium amici prudentius fuit. — Romani potentissimi omnium populorum fuerunt.

Romerne besatte et højere Bjærg. — Siciliens Marker ansaas for de frugtbareste. — Soldaterne vare dristigere og kjækkere end Anførerne. — Romerne vare mægtigere end alle de græske Folk. — En meget klog Slave har frelst Herren.

B. (Forml. § 8 b.)

Templa pulchriora quam domus erant. — Uxor militis miserior quam liberi sunt. — Laudo exitum

belli prosperrimum et pulcherrimum. — Dolor militis acerrimus fuit. — Facillima res legato mandata est.

Havet er smukkere end Floden. — Døden er ikke altid elendigere end Livet. — Det romerske Folk var det mægtigste, men ikke det frieste. — Et meget vanskeligt Hvert blev overdraget den romerske Afsending.

C. (Forml. § 8 c.)

Roma major urbs qvam Carthago fuit. — Pulchritudo animi melior est qvam corporis. — Sullae multum debetis, sed plurimum servis Sullae. — Pessimi homines optimos vituperant. — Plures sunt homines miseri qvam beati. — Superior pars montis silvestris, inferior nuda est. — Proximae insulae maximae sunt.

En tro Slave er bedre end en troløs Ven. — En Konge kan mere end en Konges Ven. — Grækenlands Floder ere mindre end Italiens. — Carthago var en meget stor By. — Mændene vare i den ydre, Kvinderne i den indre Del af (*udtrykkes ved Genitiv*) Huset. — Hæren var ikke langt fra det nærmeste Hav.

Talordene.

(Forml. § 9.)

Tria nomina urbi sunt. — Qvattuor sunt tempora anni: hiems, ver, aestas, auctumnus. — Homini

triginta duo dentes sunt. — A nece Caesaris ad mortem Tiberii fuerunt anni septuaginta unus. — In portu erant ducentae naves. — Duo millia peditum et mille eqvites a proelio afuerunt. — Tarqvinius septimus Romanorum rex fuit. — Annus trecentesimus nonagesimus infelix Romanis fuit.

Mennesket har to Hænder. — 1332 Skibe og 90,000 Soldater havde været tilstede. — Fra den første til den tredie Krig var (der) 48 Aar. — Den enogtyvende Tale er den smukkeste. — Aaret 479 er meget bekjendt.

Pronominerne.

A. (Forml. § 10 a—d. Synt. Regl. II og IX.)

Ego et amici mei vobis pecuniam debuimus. — Pater noster tibi et sorori tuae multum profuit. — Amicus fratum vestrorum corpus suum laboribus debitavit. — Haec mater sibi nocuit. — Consules illius anni ipsi summi imperatores fuerunt. — Is et filius ejus eandem mulierem amaverunt. — Aliis placet hoc vinum, aliis non placet. — Alter consul hostes fugavit, alter necatus est.

Du og din Søster have været ulykkeligere end vi. — Eders Broders Ven har skyldt os Penge. — Disse Mødre behage sig (selv). — Denne Krig er større end hin. — Kvinden selv og hendes Søn kæmpede med Fjenderne. — En anden roste de samme Søstres Broder. — Et Tab er

stort, et andet lille. — Den ene Byrde er tung, den anden let.

B. (Forml. § 10 e—h.)

Alexander, qvi Magnus appellatur, filius Philippi fuit. — Miseri sunt ii, qvos nemo amat. — Cui placet illa mulier? Nemini nostrum. — Quid pulchrius est qvam virtus? Nihil. — Qvod onus levissimum est? — Utrum vestrum amat ancilla? — Nulla civitas potentior fuit qvam Romanorum. — Num qvemq; deus magis amavit qvam me? — Nonne aliquis vestrum affuit, pueri? — Bestiae qvaedam ferae sunt. — Utraque soror me amat, sed ego neutram amo. — Qvot homines, tot sententiae. — Qualis dominus, tales servi.

Du elsker den samme Kvinde, som jeg elsker. — Faren, som I sky, er mindre end de, som vi have skyet. — Hvem har skadet dig? Alle Mennesker. — Hvem har du skadet? Ingen. — Intet Navn er smukkere end din Moders. — Hvilken Vin er bedst? — Hvad forærede mine Søstre dig? — Hvem af os to elsker du? — Mon vel nogen Krig har været grueligere? — Begge Consulerne havde været tilstede. — Mit Hus er saa stort, som dit har været.

Fabula de pavone invido.

Pavo olim Junonem deam sic interrogavit: «Cur mihi, tantae et tam pulchrae avi, cantus donum negavisti lusciniaeque donavisti, qvam ego aliis omnibus vir-

tutibus supero?» Tum dea invidiam ejus his verbis vituperavit: «Non sine causa lusciniae donavi, qvod tibi negavi. Nam unus non omnia bona habere debet. Tu lusciniam pulchritudine superas, illa te cantu.»

Verberne af tredie og fjerde Conjugation.

A. (Forml. § 12 c med Anmærkning. Synt. Regl. X.)

Rex urbem muro cingit. — Quid dicunt de ea re scriptores Romani? — Appius consul exercitum adversus hostem ducet. — Socii infidi iram deorum metuebant. — Cicero, orator clarissimus, librum de senectute scripsit. — Utinam pater ante mortem regnum inter fratres divisisset. — Difficile est animum suum regere. — Portae urbis claudentur. — Ludamus, pueri! — In illo viro justitia atque prudentia cum fortitudine conjunctae erant. — Pacem faciamus, cives! — Dux noster naves praedonum dolo cepit. — Magna caedes facta est. — Fulmen in mare jactum erat.

Hin Forfatter skriver mange Bøger. — Lader os forene vore Hære. — Hvad ville Lærerne sige? — I have styret Staten. — Det er ikke let at omgive en stor Stad med Mure. — Guderne frygtes af Menneskene (*Forandres til Activ.*) — Alle Hayne vare lukkede. — Soldaterne kaste mange Spyd. — I ville ikke kunne slutte Fred uden Tab. — Hin By vil blive taget.

B. (Forml. § 12 d.)

Non audis serve? dormis? — Nihil sciebamus. — Consul mox bellum finiet. — Romani oram viginti navibus custodiverant. — Servus domino obedivit. — Milites castra muniunto! — Puerum pigrum debes punire. — Captivi custodientur. — In ore sita est lingva, finita dentibus. — Audiendi sunt omnes testes.

Slaverne vide intet. — Børnene ville adlyde Læreren. — Soldater bevogtede de sovende Kvinder. — Gid jeg havde vidst dette. — Jeg kan ikke høre Talerens Stemme. — Krigen endtes af Consulen ved en gunstig Fred. — I have meldt Kongen Hærens Nederlag. — Drenge, der ikke kunne styres, bør straffes.

Deponente Verber.

(Forml. § 13.)

Consul in castris versatur. — Plus pollicemini, quam ego a vobis postulo. — Duces ante pugnam milites hortabantur. — Numquam mentietur filius meus. — Exercitum hostium agros nostros populatum consul inclusit et elabi conantem cepit. — Dei venerandi sunt.

Du lyver, Slave. — Jeg vil intet love. — I have tilbedt Guderne. — Fangerne vare undslupne. — Fjendens Marker bør plyndres.

Adverbier.

(Forml. § 15.)

Non omnes judices severe judicant. — Bene et prudenter dixisti. — Fortiter et audacter pugnemus, milites! — Hostes alii facile, alii difficulter superabuntur. — Hoc bellum celeriter, sed illud celerius finitum est. — Nautae prosperrime navigaverunt. — Latium hostes quam antea agros populati sunt. — Pesime fecistis.

I kæmpede godt og heldig. — Hine Mænd have handlet slet. — Denne Fjende vil vanskeligere blive overvundens end hin. — Vi sejle hurtigst. — Du havde styret Skibet meget let. — Cicero har talt særdeles godt.

De bellis Punicis liber.

I.

(Synt. Regl. XI, XII, XIII.)

Clarissimi hostes Romanorum sine dubio Carthaginenses fuerunt. Carthaginem urbem Phoenices in ora Africæ anno fere nongentesimo condiderant¹. Ab eo tempore multos annos ille populus mercatura et navigatione floruit² atque praeter alias minores insulas

I. ¹ condo. ² floreo.

omnem prope Siciliam magnamqve Hispaniae partem occupavit. Antea pax inter Carthaginienses et Romanos fuerat, sed anno ducentesimo sexagesimo sexto hi, tota Italia domita³, ad fretum Siciliae venerant⁴. Jam qvum nulla terra neqve mari dividerentur⁵ illi potentissimi populi, et insula illa adeo propinqua fertilitate sua Romanos alliceret⁶, bellum vix evitari potuit. Atqve duobus annis post in Sicilia ipsa congressi⁷ sunt. Id ita factum⁸ est.

II.

Mamertini — eo nomine, a Marte deo ducto, appellati sunt mercenarii qvidam Itali, qvi in Sicilia militaverant et in Italiam redeuntes¹ Messanam urbem ceperant — civitates finitimas latrociniis vexaverunt. Hiero, rex Syracusanorum, eos proelio vicit² et Messanam obsedit³. Tum Mamertini alii ab Romanis, alii ab Carthaginiensibus auxilium petiverunt⁴. Senatus Romanus illos praedones infames juvare⁵ noluit⁶, sed consules, gloriae militaris cupidissimi, populum rogaverunt. Is, qvod metuebat⁷ Poenos — ita enim Romani Carthaginienses nominare soliti⁸ sunt — neqve Messanam iis tradi⁹ patiebatur¹⁰, consules jussit¹¹ exercitum in Siciliam ducere. Interim praesidium Punicum arcem Messanae occupaverat, Hieroqve cum Mamertinis fecerat

³ domo. ⁴ venio. ⁵ divido. ⁶ allico. ⁷ congregior. ⁸ fio.

II. ¹ redeo. ² vinco. ³ obsideo. ⁴ peto. ⁵ juvo. ⁶ nolo.

⁷ metuo. ⁸ soleo. ⁹ trado. ¹⁰ patior. ¹¹ jubeo.

pacem. Sed primum Messana dolo in potestatem Romanorum venit, deinde qvum et Hiero et Poeni eam obsiderent, Romani, freto trajecto¹², utrosqve vicerunt¹³. Ita bellum Punicum primum anno ducentesimo sexagesimo qvarto ortum¹⁴ est.

III.

(Synt. Regl. XIV.)

Romani adversus urbem Syracusas iter fecerunt Hieronemqve coegerunt¹ pacem secum facere, qvi usqve ad mortem fidus eorum socius mansit²; deinde celeriter et facile maximam insulae partem Poenis, qvi ibi valde invisi erant, eripuerunt³. Sed qvum nulla iis classis esset, hostis oram Italiae populatus est urbiumqve mercaturam delevit⁴. Itaqve centum triginta naves longas aedificaverunt. Duillius consul, qvi illi classi praererat, adversus classem Poenorum prospere pugnavit primusqve omnium Romanorum ducum triumphum navalis victoriae egit⁵, qvare etiam singularis ei honor habitus est.

IV.

(Synt. Regl. XV og XVI.)

Postea Romani, ut celerius debellarent, etiam majorem classem cum exercitu in Africam miserunt¹. Regulus consul, classe Poenorum victa², exercitum

¹² trajicio. ¹³ vineo. ¹⁴ orior.

III. ¹ cogo. ² maneo. ³ eripio. ⁴ deleo. ⁵ ago.

IV. ¹ mitto. ² vinco.

Latinsk Læsebog f. Beg.

prope ipsam hostium urbem fugavit. Tum illi, magno tumultu Carthagine orto³, pacem a Regulo petiverunt. Sed qvum aeqvas condiciones impetrare non possent, fortunam belli rursus experiri⁴ maluerunt⁵. Jam iis secunda fuit: Xanthippo Lacedaemonio duce Regulum non modo vicerunt, sed etiam ceperunt. Non multo post, qvum rursus cladem accepissent⁶, Regulum Romam miserunt⁷, ut de pace ageret⁸. Is qvum Romae in senatu exposuisset⁹, qvod ei mandatum erat, ipse de ea re interrogatus est. Sed pacem dissvasit¹⁰, qvod eam hostibus utiliorem qvam civibus ducebatur¹¹. Itaque negata est, et Regulus Roma Carthaginem revertitur¹². Nam jurejurando astrictus¹³ erat. Poeni ira incensi¹⁴ eum crudelissime necaverunt, si qvidem Romani scriptores verum tradiderunt¹⁵.

V.

(Synt. Regl. XVII.)

Bello deinde in Sicilia renovato, Romani Metello duce ad Panormum magnam cladem Poenis intulerunt¹. Nam tredecim duces hostium et centum viginti elephanti capti sunt. Eam victoriam foeda clades mox secuta² est. Consul Claudius Pulcher, filius noti illius Appii

³ orior. ⁴ experior. ⁵ malo. ⁶ accipio. ⁷ mitto. ⁸ ago. ⁹ expono.
¹⁰ dissvadeo. ¹¹ duco. ¹² revertor. ¹³ astringo. ¹⁴ incendo. ¹⁵ trado.

V. ¹ infero. ² seqvor.

Claudii Caeci, Lilybaeum, urbem Siciliae, classe ob-sidebat³. Is Punicam classem, qvae non procul aberat, temere aggreditur⁴. Sed magno cum dedecore superatur. Nam centum fere naves aut capiuntur aut delentur⁵. Romani arbitrabantur, eum non a Poenis, sed ab ipsis deis victum⁶ esse. Nam non modo contra auspicia domo profectus⁷ erat, sed etiam pullos saeros merserat⁸, qvod eum cum hostibus pugnare vetuerant⁹.

VI.

Ea clade industria Romanorum deminuta esse videtur¹. Nam compluribus annis novas naves pro amissis² non aedificaverunt. Poeni contra et mare tenebant³ et in Sicilia bellum renovaverunt. Ibi Hamilcar, egregius dux eorum, montem qvendam prope Panormum occupavit et prospere cum Romanis aliquamdiu pugnavit. Sed nihil mutabilius esse qvam fortunam belli, mox Poeni rursus senserunt⁴. Nam qvum Romani tandem novam classem aedificavissent eiqve Catulum consulem praefecisset⁵, ad Aegates insulas non procul a Lilybaeo promuntorio hostium classem partim demersit⁶, partim cepit. Eo proelio facto⁷, Poeni rursus pacem petiverunt. Impetrata jam

³ obsideo. ⁴ aggredior. ⁵ deleo. ⁶ vinco. ⁷ proficiscor. ⁸ mergo.
⁹ veto.

VI. ¹ videor. ² amitto. ³ teneo. ⁴ sentio. ⁵ praeficio. ⁶ de-mergo. ⁷ facio.

est, sed non sine duris condicionibus. Nam Sicilia ceteraeque insulae, quas Romani occupaverant, in eorum potestate manserunt⁸. Praeterea duo millia talentorum iis a Poenis soluta⁹ sunt. Ita post certamina viginti quattuor annorum finis bello Punico primo impositus¹⁰ est anno ducentesimo quadragesimo primo.

VII.

Ilo infelici bello confecto¹, Poeni, ut damna accepta² repararent, majorem etiam Hispaniae partem, quam antea habuerant, occupare constituerunt. Nam terra argenti copia et fortibus incolis excellebat³. Exercitum igitur, cui praeerat Hamilcar, eo miserunt. Is, multis gentibus subactis⁴, in bello cecidit⁵. Sed Hasdrubal, gener ejus, imperium Punicum etiam latius extendit⁶ et Carthaginem Novam, magnam et opulentam urbem, condidit⁷. His rebus perterriti Romani foedus cum Poenis fecerunt, qui polliciti sunt, Hasdrubalem Hiberum flumen non esse transiturum⁸ neque socios Romanorum aggressurum⁹.

VIII.

(Synt. Regl. XVIII.)

Sed post necem illius imperatoris Hannibal, Hamilcaris filius, qui, in castris patris educatus, ingenti

⁸ maneo. ⁹ solvo. ¹⁰ impono.

VII. ¹ conficio. ² accipio. ³ excello. ⁴ subigo. ⁵ cado. ⁶ extendeo. ⁷ condo. ⁸ transeo. ⁹ aggredior.

in Romanos odio flagrabat, a militibus dux creatus est. Is contra foedus Hiberum transiit¹ et Saguntinis, sociis Romanorum, bellum intulit². Ea urbs, quam auxilium a Romanis non mitteretur, octo mensibus post capta est. Interim Romani, legatis Carthaginem missis³, poposcerant⁴, ut Hannibal dederetur⁵. Ea re negata, bellum Poenis indictum est. Ita secundum bellum Punicum anno ducentesimo duodevicesimo post pacem viginti trium annorum ortum est.

IX.

Hannibal, Hasdrubale fratre in Hispania relicto¹, ut hostem in ipsius terra aggredieretur², exercitum, in quo erant sexaginta millia hominum et triginta septem elephanti, Pyrenaeos montes traduxit. Deinde per Galliam Transalpinam iter fecit Gallisqve fugatis ad Alpes venit³, quas numquam antea exercitus transgressus⁴ erat. Intrepidus ascendere⁵ coepit⁶. Iter laboriosum et pericolosum fuit, atque multos homines omnesque fere elephantos amisit⁷. Sed post quattuordecim dierum labores in eam terram descendit⁸, quae tunc Gallia Cisalpina appellata est, nunc habetur Italiae pars. Ibi ad Ticinum flumen Romani duce altero consule, cui nomen erat Scipio, ab illo fusi⁹

VIII. ¹ transeo. ² infero. ³ mitto. ⁴ posco. ⁵ dedo. ⁶ orior.

IX. ¹ relinqo. ² aggredior. ³ venio. ⁴ transgredior. ⁵ ascendo. ⁶ coepi. ⁷ amitto. ⁸ descendo. ⁹ fundo.

sunt, et ipse dux grave vulnus accepit¹⁰. Primam cladem altera secuta¹¹ est ad Trebiam flumen, ubi alter consul, nomine Sempronius, victus¹² est. Haec proelia primo belli anno facta¹³ sunt. Jam Galli Cisalpini, qvi paucis annis ante a Romanis subacti¹⁴ erant, ab iis ad Hannibalem desciverunt¹⁵.

X.

(Synt. Regl. XIX).

Media hieme Hannibalem Apenninum montem transire¹ conantem primum atrox tempestas, deinde vehemens vis frigoris adorta² est, multisqve hominibus jumentisqve amissis³ redire⁴ conatus est. Primo vere rursus ex hibernis profectus⁵ est. Jam Apenninum superavit, sed qvum per paludes, qvas effecerat⁶ Arnus flumen, iter faceret, praeter magnum numerum hominum jumentorumqve ipse oculum amisit⁷. Mox rursus cum Romanis congressus⁸ est. Nam Flaminius consul ei obviam ivit⁹, proeliumqve factum est ad Trasumenum lacum, qvi in Etruria est. Ibi dux Romanus, homo temerarius, contra auspicia Roma profectus, in insidias ab Hannibale illectus¹⁰ est. Iter enim fecit angusta via, qvae inter lacum et montes erat, atqve ita cir-

¹⁰ accipio. ¹¹ seqvor. ¹² vinco. ¹³ fio. ¹⁴ subigo. ¹⁵ descisco.X. ¹ transeo. ² adorior. ³ amitto. ⁴ redeo. ⁵ proficiscor.⁶ efficio. ⁷ amitto. ⁸ congrederor. ⁹ eo. ¹⁰ illicio.

cumventus¹¹ est. Romani fortissime pugnaverunt, sed ipse consul cum maxima exercitus parte caesus¹² est. Pauci effugerunt¹³ nuntiumqve cladis Romam tulerunt¹⁴.

XI.

Ibi primo summus terror tumultusqve ortus¹ est. Exspectabant enim omnes, Hannibalem urbem oppugnaturum esse. Mox vero, animis refectis², Qvintum Fabium Maximum, prudentem et cautum virum, dictatorem dixerunt, neqve Hannibal ausus³ est ipsam urbem aggredi⁴, sed praeter eam in Apuliam profectus est, ut populos Italos a Romanis abalienaret. Fabius dictator, ne cladem acciperet, noluit⁵ acie cum hoste configere⁶ sed usqve per juga montium seqvens⁷ prudenter cunctatione Hannibalem debilitavit. Is interim agros longe lateqve vastavit, ut Fabium de montibus in campos deduceret, sed spes eum febellit⁸. Qvam-qvam igitur ille summam laudem merebatur, homines tamen, qvod vastationem agrorum aegre ferebant, Cunctatorem cognomen ei dederunt⁹. Inprimis ipse magister eqvitum, Minucius, eum vehementer crimnatus est atqve ita effectit, ut populus dictatorem juberet¹⁰ imperium exercitumqve cum Minucio partiri.

¹¹ circumvenio. ¹² caedo. ¹³ effugio. ¹⁴ fero.XI. ¹ orior. ² reficio. ³ audeo. ⁴ aggredior. ⁵ nolo. ⁶ configlo.⁷ seqvor. ⁸ fallo. ⁹ do. ¹⁰ jubeo.

XII.

Is Fabii dissimillimus erat, homo temerarius et incautus, id qvod mox apparuit. Qvum enim imprudenter cum Hannibale configeret¹, legiones ejus in maximum periculum venerunt². Sed Fabius, qvi non procul aberat, auxilio venit eumqve liberavit. Tanto beneficio motus³ Minucius se cum Fabio conjunxit et patrem eum salutavit idemqve facere milites jussit⁴. Ita imperium dictatori redditum⁵ est. Non multo post Hannibal, qvum in angusta valle castra posuisset⁶, a Fabio inclusus⁷ est. Sed dolo elapsus⁸ est. Fasces enim virgarum ad cornua boum alligatos incendit⁹, bovesqve in hostes egit¹⁰. Hi subito terrore perculti¹¹ fugerunt¹² viamqve Hannibali aperuerunt¹³.

XIII.

Tertius belli annus consules habuit Aemilium Paulum et Publum Varronem, quorum alter Fabii, alter Minucii simillimus fuit. Varro, qvamqvm collega dissvaserat¹, prope Cannas, ignobilem Apuliae vicum, proelium commisit². Loci natura Romanis iniquissima, Hannibali opportunissima erat. Nam omnis regio plana est, proelio eqvestri aptissima, qvo pugnae

XII. ¹ configo. ² venio. ³ moveo. ⁴ jubeo. ⁵ reddo. ⁶ pono.
⁷ includo. ⁸ elabor. ⁹ incendo. ¹⁰ ago. ¹¹ percocco. ¹² fugio.
¹³ aperio.

XIII. ¹ dissvdeo. ² committo.

genere Hannibal Romanos superabat. Exitus docuit³, Aemilium non sine causa proelium dissvasisse. Nam illo die majorem cladem qvam umqvam antea acceperunt. Maxima exercitus pars caesa⁴ aut capta est, Aemilius cecidit⁵, Varro cum qvinqaginta eqvitibus Romam effugit⁶. Ibi major etiam pavor qvam post cladem ad Trasumennum lacum acceptam animos tenebat⁷, rursusqve adventus Hannibalis exspectabatur. Sed etiamtunc moratus est. Itaqve Mahernal, praefectus eqvitum eum his verbis vituperavit: «Non omnia,» inquit⁸, «eidem dei dederunt⁹. Vincere¹⁰ scis¹¹, Hannibal, victoria uti¹² nescis¹³.» Post illud proelium pleriqve Itali, Latinis exceptis¹⁴, a Romanis defecerunt¹⁵, in primis Capua, caput Campaniae, qva in urbe opulenta et luxuriosa Hannibal hibernavit.

XIV.

Fortuna belli, qvae ad illud tempus numqvam Hannibali defuerat, jam proximis annis ad Romanos inclinare coepit¹. Complures causae ejus rei afferuntur². Primum in Romanis firmissima constantia et summa industria erat. Itaqve qvamqvm copias augere³ opus erat, captivos tamen redimere⁴ noluerunt⁵ et servos armaverunt. Deinde luxuria Capuae milites

³ doceo. ⁴ caedo. ⁵ cado. ⁶ effugio. ⁷ teneo. ⁸ inqvam. ⁹ do.
¹⁰ vinceo. ¹¹ scio. ¹² utor. ¹³ nescio. ¹⁴ excipo. ¹⁵ deficio.

XIV. ¹ coepi. ² affero. ³ augeo. ⁴ redimo. ⁵ nolo.

Hannibal effeminasse dicitur, viribus corporum animaliumqve debilitatis. Denique tot proelia numerum eorum deminuerant, et post pugnam Cannensem quatuor modo millia militum ei Carthagine in supplementum missa⁶ sunt, qvod etiam exercitus, qvi in Hispania pugnabat, augendus⁷ erat. Eo enim Romani Publum Scipionem, eum, qvi ad Ticinum victus⁸ erat, et Gnejum fratrem cum exercitu miserant, iique prosperrime cum Hasdrubale rem gerebant⁹. Contra in Sicilia Syracusae, Hierone mortuo¹⁰, a Romanis defecerunt.

XV.

Tribus igitur in locis jam pugnabatur: in Italia, in Hispania, in Sicilia. In Italia Hannibal a Marco Claudio Marcello apud Nolam, exiguum Campaniae oppidum, bis victus est. Sed qvum egregius ille dux in Siciliam abiisset¹, ut Syracusas reciperet², Hannibal et Tarentum, opulentam Apuliae urbem, expugnavit et complures duces Romanos vicit. Sed possessio illarum trium urbium non diurna fuit. Syracusae, per tres annos obsessae³, qvamqva ingenio Archimedis, clarissimi mathematici et physici, defendebantur⁴, anno tamen ducentesimo duodecimo a Marcello receptae sunt. In tumultu Archimedes formas in pulvere describens a milite Romano interfectus⁵ est.

⁶ mitto. ⁷ augeo. ⁸ vinceo. ⁹ gero. ¹⁰ morior.

XV. ¹ abeo. ² recipio. ³ obsideo. ⁴ defendo. ⁵ interficio.

Ingens ibi praeda facta est, multaque artis opera Romanos victores deportaverunt. Proximo anno Capua a consulibus expugnata est, omnesque defectionis auctores securi percussi⁶ sunt. Denique duobus annis post Qvintus Fabius Maximus, is, qvi dictator ante fuerat, Tarentum recepit.

XVI.

(Synt. Regl. XX.)

Interim in Hispania Scipiones fratres, qvi per aliquot annos bellum cum Poenis feliciter gesserant¹, cum toto exercitu caesi² erant eodem anno, qvo Syracusae a Romanis captae sunt. Sed proximo anno Publii filius, Publius Cornelius Scipio, eo missus est. Is necem patris et patrui ultus³ est. Nam, Carthagine Nova capta et Hasdrubale acie victo, totam Hispaniam a Pyrenaeis montibus ad Herculis columnas et Oceanum recuperavit. Tum Hasdrubal magnum consilium cepit: novo exercitu comparato Alpes transcedit⁴, ut se cum fratre in Italia conjungeret atque ita debellaret, qvod tamen ei non contingit⁵. Nam Nero, alter consul, qvi in extremo Italiae angulo Hannibali oppositus⁶ erat, castra cum delecta⁷ manu ita reliquit⁸, ut hostem falleret⁹, seqve cum Livio

⁶ percutio.

XVI. ¹ gero. ² caedo. ³ ulciscor. ⁴ transcendō. ⁵ contingit.

⁶ oppono. ⁷ deligo. ⁸ relinquo. ⁹ fallo.

collega in Umbria conjunxit. Ibi ad Metaurum flumen proelium factum¹⁰ est, et Hasdrubal circumventus¹¹ cum multis millibus hominum caesus est. Hannibal, qvum caput fratris ante castra sua projectum¹² conspexisset¹³, exclamavisse dicitur: «Agnosco¹⁴,» inquit¹⁵, «fortunam Carthaginis.» Haec facta sunt anno ducentesimo septimo.

XVII.

Qvamqvm igitur Hannibal ipse confessus¹ erat, omnem victoriae spem Poenis ereptam² esse, in Italia mansit³ fortiterque Romanis per complures annos restitut⁴. Postremo tamen illam terram relinqvere⁵ coactus⁶ est, in qva tot annos versatus erat totiesque hostes vicerat. Id ita factum est. Scipio, Hispania subacta⁷, Romam revertit⁸ ibique consul creatus est. Sicilia tum ei provincia a senatu data⁹ est. Inde postea in Africam trajecit¹⁰. Ibi Syphax, rex majoris partis Numidarum, qvi antea amicitiam cum Scipione fecerat eumqve hortatus erat, ut in Africam trajiceret, animum mutavit, qvod filia nobilis cuiusdam Poeni ei uxor data erat, et societatem cum Poenis init¹¹; Masinissa contra, filius regis alterius partis Numidiae, jam antea, qvum in Hispania pro Poenis militaret, hos

¹⁰ fio. ¹¹ circumvenio. ¹² projicio. ¹³ conspicio. ¹⁴ agnoseo.
¹⁵ inquam.

XVII. ¹ confiteor. ² eripio. ³ maneo. ⁴ resisto. ⁵ relinquo.
⁶ cogo. ⁷ subigo. ⁸ revertor. ⁹ do. ¹⁰ trajicio. ¹¹ ineo.

prodiderat¹² Scipionemque in Africam vocaverat, sed post mortem patris ipse exsul factus erat. Illo adjuvant¹³ Scipio et Poenos et Syphacem pluribus proeliis vicit, hunc etiam cepit. Tum senatus Carthaginiensis, hostium exercitu muris ipsius urbis appropinquante, Hannibalem ex Italia in patriam revocavit.

XVIII.

Primo, qvum rediisset¹, conatus est per colloquium pacem cum Scipione componere², sed qvum condiciones ei nimis graves viderentur³, belli fortunam expertus⁴ est, sed frustra. Qvamqvm enim optime aciem instruxit⁵ fortissimeque pugnavit, victus tamen est a Scipione, maxime qvod elephanti Poenorū, Romanorum telis perterriti, in ipsos conversi⁶ sunt. Id factum est ad Zamam oppidum anno ducentesimo secundo. Jam, qvum Hannibal ipse pacem svaderet⁷, mox facta est. Carthaginienses ex Hispania discesserunt⁸; naves longas, paucis exceptis, omnesque elephantes tradiderunt⁹; decem millia talentorum, in annos quinquaginta descripta, solverunt¹⁰; pollicitique sunt, se injussu populi Romani bellum non esse gesturos¹¹. Masinissae Romani regnum auctum¹² restituerunt. Sic

¹² prodo. ¹³ adjuvo.

XVIII. ¹ redeo. ² compono. ³ videor. ⁴ experior. ⁵ instruo.

⁶ converto. ⁷ svadeo. ⁸ discedo. ⁹ trado. ¹⁰ solvo. ¹¹ gero.

¹² augeo.

finitum est atrox illud bellum anno ducentesimo primo. Scipio, cui ab illa victoria Africanus cognomen datum est, domum revertit¹³, triumphusque ei a senatu decretus¹⁴ est.

XIX.

Romani Poenos rursus vicerant iisque omnes terras ademerant¹, quas extra Africam habuerant, neque tamen desierunt² illum populum timere³, id quod non multo post apparuit. Hannibal, cui post finem belli summus magistratus mandatus erat, omni ratione patriae prodesse conatus est, in primis curavit, ut aerarium plenum pecuniae esset. Sed nobiles, quorum potentiam diminuerat, Romanum nuntiaverunt, missos esse nuntios litterasque ab Hannibale ad Antiochum, regem Syriae, bellum adversus Romanos parantem, et ab rege ad eum clam legatos venisse⁴. Tum senatus Romanus, repugnante Scipione, decrevit⁵, ut legati Carthaginem mitterentur postulatum, ut ille dederetur⁶. Hannibal, quum id cognovisset⁷, navem clam concendit⁸ et ad Antiochum fugit⁹. Ab eo benigne exceptus¹⁰ est neque tamen ei potuit persuadere¹¹, ut exercitum in Italiam transportaret ibique Romanos aggredieretur¹². Antiochus, exercitu in Graeciam trajecto, primum ad Ther-

¹³ revertor. ¹⁴ decerno.

XIX. ¹ adimo. ² desino. ³ timeo. ⁴ venio. ⁵ decerno.

⁶ dedo. ⁷ cognosco. ⁸ concendo. ⁹ fugio. ¹⁰ excipio. ¹¹ persuadeo. ¹² aggredior.

mopylas a Romanis victus est, deinde quum in Asiam rediisset, a Lucio Scipione, fratre Africani, non procul a Smyrna superatus et pacem facere coactus¹³ est. Praeter alia promisit¹⁴, se Hannibalem Romanis traditurum¹⁵ esse, sed Hannibal elapsus¹⁶ est. Mox tamen, quod Romani eum nusquam consistere¹⁷ sinebant¹⁸, venenum sumpsit¹⁹, quod semper secum habebat, ne in manus inimicissimorum veniret. Id factum est anno centesimo octogesimo tertio, quo anno etiam Scipio Africanus mortuus²⁰ est.

XX.

Romani etiam post mortem Hannibalis Carthaginem metuebant¹. Nam agricultura et mercatura urbs rursus creverat². Maxime Cato, nobilis Romanus, inexpibili odio in Poenos flagrabat. Quum ipse Carthaginem fuisse suisque oculis opulentiam urbis vidisset³, semper in senatu dicere solebat⁴, etiam quum de alia re agebatur⁵: «Praeterea censeo⁶, Carthaginem esse delendam»⁷. Causa bellum Poenis inferendi⁸ mox Romanis oblata⁹ est. Masinissa, rex Numidarum, quem supra commemoravimus, Poenos semper vexaverat, neque eum prohibere potuerant sibi partem agrorum adimere¹⁰.

¹³ cogo. ¹⁴ promitto. ¹⁵ trado. ¹⁶ elabor. ¹⁷ consisto. ¹⁸ sino.

¹⁹ sumo. ²⁰ morior.

XX. ¹ metuo. ² cresco. ³ video. ⁴ soleo. ⁵ ago. ⁶ censeo.

⁷ deleo. ⁸ infero. ⁹ offero. ¹⁰ adimo.

Nam secundum superiorem cum Romanis factam pacem illis non lieuit¹¹ injussu Romanorum bellum gerere¹² neqve qvidqvam proficiebant, qvum apud Romanos, Masinissae amicissimos, qverebantur¹³. Tandem, qvum Masinissa rursus fines aggressus¹⁴ esset, armis se defenderunt¹⁵, sed ab illo sene bellicosissimo victi sunt. Ea re Romam nuntiata, senatus censuit, pacem ab Carthaginiensibus esse ruptam¹⁶, et exercitus consulibus ducibus in Africam missus est.

XXI.

Poeni, qvum consules in Africam transiissent urbi-
que appropinquarent, spe pacis adducti classem et arma
tradiderunt¹, sed qvum id fecissent, Romani postulaver-
runt, ut omnes incolae antiquam urbem relinqverent²
et novam procul a mari conderent³. Tum populus indi-
gnatione et ira incensus⁴ «Ad arma!» clamavit. Ita
tertium bellum Punicum ortum⁵ est anno centesimo
quadragesimo nono, qvo anno viri illi populo inimi-
cissimi Masinissa et Cato mortui⁶ sunt. Poeni, ut
urbem defenderent, omnia fecerunt: ut novam classem
pararent, tecta domuum resciderunt⁷; in armorum
officinis aurum et argentum pro aere ferroque conflatum
est; qvum inopia funium esset, matronae crines suos

¹¹ licet. ¹² gero. ¹³ qveror. ¹⁴ aggredior. ¹⁵ defendo. ¹⁶ rumpo.

XXI. ¹ trado. ² relinqvo. ³ condo. ⁴ incendo. ⁵ orior.

⁶ morior. ⁷ rescindo. ⁸ confero.

contulerunt⁸. Diuqve Romanis restiterunt⁹, sed tertio
belli anno Publius Cornelius Scipio, nepos illius Scipionis
Africani, qvi Hannibalem apud Zamam vicerat, consul
fuit. Is, qvum in Africam venisset, Carthaginem ob-
sedit¹⁰ et postremo cepit, unde idem cognomen ei
datum¹¹ est, qvod avo fuerat. Incolarum, qvorum
numerus dicitur fuisse septingenta millia, plerique aut
ferro hostium aut igne perierunt¹². Per decem et
septem dies continuos magna urbs arsit¹³. Ita tertium
bellum Punicum confectum¹⁴ est anno centesimo qua-
dragesimo sexto. Carthago ex urbium numero deleta¹⁵
est et terra circumjecta¹⁶ provincia Romana facta est,
qvae Africa appellata est.

---

⁸ confero. ⁹ resisto. ¹⁰ obsideo. ¹¹ do. ¹² pereo. ¹³ ardeo.

¹⁴ conficio. ¹⁵ deleo. ¹⁶ circumjicio.

FORMLÆRE.

Om Udtalen.

Vocalerne **æ** og **ø** skrives **æ** og **œ**, f. Ex. mensae, coena. Naar **æ** og **œ** skulle læses i to Stavelser, skrives **aæ** og **oœ**, f. Ex. aær (*Luft*); poëta.

C udtales rettest overalt som **k**, men de fleste udtale det som **s** foran **e**, **i**, **y**, **æ**, **œ**, som **k** for **a**, **o**, **u** og alle Consonanter.

Ch udtales som **k** og **ph** som **f**.

Tonen (Accenten) ligger aldrig paa sidste Stavelse. I Tostavelsesord hviler den altsaa altid paa første (næstsidste) Stavelse, f. Ex. scriba, ager, i Flerstavelsesord paa næstsidste Stavelse, naar denne er lang, men naar den er kort, paa trediesidste.

En Diphthong er altid lang, f. Ex. incantus, i hvilket Ord Tonen altsaa ligger paa næstsidste Stavelse.

En Vocal efterfulgt af en anden Vocal er i Almindelighed kort, f. Ex. bestia, i hvilket Ord Tonen altsaa ligger paa trediesidste Stavelse.

En Vocal efterfulgt af to eller flere Consonanter er lang, f. Ex. magister, juventus, i hvilke Ord Tonen altsaa ligger paa næstsidste Stavelse.

En Vocal efterfulgt af en enkelt Consonant er kort i nogle Ord og lang i andre. Er den kort, kan dette betegnes ved Tegnet $\sim$, er den lang, ved —, f. Ex. dominus, agricōla, opportūnus, humānus.

---

§ 1.

Substantivernes Declination.

Første Declination.

	Singularis	Pluralis
Nominativ	mensā, <i>et Bord</i>	mensae
Vocativ	mensā	mensae
Accusativ	mensam	mensas
Genitiv	mensae	mensārum
Dativ	mensae	mensis
Ablativ	mensā	mensis.

Ordene af første Declination ere Femininer, undtagen mandlige Personbenævnelser, der ere Masculiner, f. Ex. scriba, *en Skriver*.

Saaledes bøjes ogsaa Adjectiver i Femininum paa **a**, f. Ex. mensa magna, *et stort Bord*, mensa pulchra, *et smukt Bord*.

§ 2.

Anden Declination.

	Singularis	Pluralis
Nom.	domīnus, <i>en Herre</i>	domini
Voc.	domine	domini
Acc.	domīnum	dominos
Gen.	domīni	domīnorūm
Dat.	domīno	domīnis
Abl.	domīno	domīniſ.

	Singularis	Pluralis
Nom.	ager, <i>en Mark</i>	agri
Voc.	ager	agri
Acc.	agrūm	agros
Gen.	agri	agrōrum
Dat.	agro	agris
Abl.	agro	agris.

	Sing.	Plur.
Nom.	puer, <i>en Dreng</i>	pueri
Voc.	puer	pueri
Acc.	puērum	pueros
Gen.	pueri	puerōrum
Dat.	puero	pueris
Abl.	puero	pueris.

	Sing.	Plur.
Nom.	vir, <i>en Mand</i>	viri
Voc.	vir	viri
Acc.	virum	viros
Gen.	viri	virōrum
Dat.	viro	viris
Abl.	viro	viris.

	Sing.	Plur.
Nom.	signum, <i>et Tegn</i>	signa
Voc.	signum	signa
Acc.	signum	signa
Gen.	signi	signōrum
Dat.	signo	signis
Abl.	signo	signis.

Ordene af anden Declination paa **us** og **r** ere Masculiner, de paa **um** Neutra.

De fleste Ord paa **er** bøjes som ager, der kun i Nominativ og Vocativ har **e** foran **r**. Som puer, der har **e** i alle Casus, bøjes gener, *en Svigersøn*, *socer*, *en Svigerfader*, og libéri, *Børn*.

Som dominus bøjes Adjectiver i Masculinum paa **us**, f. Ex. dominus bonus, *en god Herre*; som ager de fleste Adjectiver i Masculinum paa **er**, f. Ex. ager pulcher, *en smuk Mark*; som puer nogle Adjectiver i Masculinum, navnlig liber, *fri*, miser, *ulykkelig* og prosper,

heldig; som signum bøjes Adjectiver i Neutrum paa um, f. Ex. signum magnum, *et stort Tegn.*

§ 3.

Ligesom i Dansk nogle Substantiver kun bruges i Pluralis, saaledes ogsaa i Latin f. Ex. castra, *en Lejr*, Genitiv castrorum (som signa), liberi, liberorum, *Børn* (som pueri), Syracusae, Syracusarum (som mensae), *Staden Syracus.*

§ 4.

Tredie Declination.

I tredie Declination er Nominativ ofte undergaaet Forandringer. For at declinere et Ord maa man derfor ogsaa kjende Stammen, der lettest faas, naar man i Genitiv borttager Endelsen **is**.

Efter tredie Declination bøjes Ord af alle tre Kjøn. Særskilte Regler haves for hver Endelse, men mandlige Personbenævnelser ere altid Masculinum og kvindelige Femininum.

a.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	dolor, <i>Smerte</i>	dolores
Acc.	dolorem	dolores
Gen.	doloris	dolorum
Dat.	dolore	doloribus
Abl.	dolore	doloribus

Ordene paa **or**, **oris** ere Masculiner. Arbor, *et Træ*, har arbōris og er Femininum.

Paa samme Maade bøjes Masculinerne sol, sōlis, *Solen* og consul, consūlis, *en Consul.*

b.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	sermo, <i>en Samtale</i>	sermones
Acc.	sermōnem	sermones
Gen.	sermonis	sermonum
Dat.	sermoni	sermonibus
Abl.	sermone	sermonibus

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	consuetūdo, <i>Vane</i>	consuetudines
Acc.	consuetudēm	consuetudines
Gen.	consuetudinis	consuetudinum
Dat.	consuetudini	consuetudinibus
Abl.	consuetudine	consuetudinibus

Ordene paa **o**, **onis** ere Masculiner, undtagen de fleste paa **io**, **ionis**, der ere Femininer, f. Ex. oratio, orationis, *en Tale.* Ordene paa **do** og **go** have **iinis** og ere Femininer undtagen praedo, praedōnis, *en Røver*, Masculinum.

Som consuetudo bøjes homo, homīnis, *et Menneske*, Masculinum.

c.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	pater, <i>en Fader</i>	patres
Acc.	patrem	patres

Gen.	patris	patrum
Dat.	patri	patribus
Abl.	patre	patribus.

Ordene paa **er** ere Masculiner:

Iter, itinēris, *en Rejse*, Marsch, og ver, vēris, *Foraar*, ere Neutrum, og som alle Neutra have de Accusativ lig med Nominativ og ende paa **a** i Nom. og Acc. Pluralis.

d.

Nom. og Voc.	mos, <i>en Skik</i>	mores
Acc.	mōrem	mores
Gen.	moris	morum
Dat.	mori	moribus
Abl.	more	moribus.

Ordene paa **os**, **ōris** ere Masculiner undtagen **os**, **ōris**, *en Mund*, Neutrum.

e.

Ord paa **x** med en Vocal foran.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	vox, <i>en Stemme</i>	voces
Acc.	vōcem	voces
Gen.	vocis	vocum
Dat.	voci	vocibus
Abl.	voce	vocibus.

Saaledes bejes ogsaa Ordene paa **ax**, **ācis**, f. Ex.

pax, pācis, *Fred*, og paa **ix**, **īcis**, f. Ex. Phoenix, Phoenicier, samt nex, nēcis, et Drab.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	lex, <i>en Lov</i>	leges
Acc.	lēgem	leges
Gen.	legis	legum
Dat.	legi	legibus
Abl.	lege	legibus.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	judex, <i>en Dommer</i>	judices
Acc.	judicem	judices
Gen.	judicis	judicum
Dat.	judici	judicibus
Abl.	judice	judicibus.

De fleste Ord paa **x** ere Femininer.

f.

Ord paa **x** med en Consonant foran.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	arx, <i>en Borg</i>	arcēs
Acc.	arcem	arcēs
Gen.	arcis	arcium
Dat.	arci	arcibus
Abl.	arce	arcibus.

	g.	
	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	urbs, <i>en Stad</i>	urbes
Acc.	urbem	urbes
Gen.	urbis	urbium
Dat.	urbi	urbibus
Abl.	urbe	urbibus.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	mons, <i>et Bjærg</i>	montes
Acc.	montem	montes
Gen.	montis	montium
Dat.	monti	montibus
Abl.	monte	montibus.

Ord paa s med en Consonant foran ere næsten alle Femininer. Masculiner ere Ordene paa **ons**, **ontis** og **dens**, **dentis**, *en Tand*.

Saaledes bejes nox, noctis, *Nat.*

h.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	avis, <i>en Fugl</i>	aves
Acc.	avem	aves
Gen.	avis	avium
Dat.	avi	avibus
Abl.	ave	avibus.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	caedes, <i>et Blodbad</i>	caedes
Acc.	caedem	caedes
Gen.	caedis	caedium
Dat.	caedi	caedibus
Abl.	caede	caedibus.

De fleste Substantiver af tredie Declination ende i Genitiv Pluralis paa **um**, men **iūm** have af Masculiner og Femininer Ordene paa **x** og **s** med en Consonant foran og de paa **is**, **is** og **es**, **is** (ikke es, itis).

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	miles, <i>en Soldat</i>	milites
Acc.	militem	milites
Gen.	militis	militum
Dat.	militi	militibus
Abl.	militē	militibus.

Ordene paa **es**, **is** og **is**, **is** ere Femininer, Masculiner ere navnlig følgende: crinis, *Haarfletning*, fascis, *Knippe*, finis, *Ende*, funis, *Reb*, ignis, *Ild*, mensis, *Maaned*, panis, *Brød*, piscis, *Fisk*.

Ordene paa **es**, **itis** ere Masculiner.

	i.	Plur.
Nom. og Voc.	aetas, <i>en Alder</i>	aetates
Acc.	aetatem	aetates
Gen.	aetatis	aetatum
Dat.	aetati	aetatibus
Abl.	aetate	aetatibus.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	virtus, <i>en Dyd</i>	virtutes
Acc.	virtūtem	virtutes
Gen.	virtutis	virtutum
Dat.	virtuti	virtutibus
Abl.	virtute	virtutibus.

Ordene paa **as**, **atis** og **us**, **utis** ere Femininer.

Palus, *Sump*, Fem. har i Genitiv palūdis.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	genus, <i>en Art</i>	genera
Acc.	genus	genera
Gen.	genēris	generum
Dat.	generi	generibus
Abl.	genere	generibus.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	corpus, <i>et Legeme</i>	corpora
Acc.	corpus	corpora
Gen.	corpōris	corporum
Dat.	corpori	corporibus
Abl.	corpore	corporibus.

Ordene paa **us**, **eris** og **us**, **oris** ere Neutra.

k.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	nomen, <i>et Navn</i>	nomina
Acc.	nomen	nomina

Gen.	nomīnis	nominum
Dat.	nomīni	nominibus
Abl.	nomīne	nominibus.
Ordene paa en , inis ere Neutra.		

l.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	animal, <i>et Dyr</i>	animalia
Acc.	animal	animalia
Gen.	animālis	animalium
Dat.	animali	animalibus
Abl.	animali	animalibus.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	mare, <i>et Hav</i>	maria
Acc.	mare	maria
Gen.	maris	marium
Dat.	mari	maribus
Abl.	mari	maribus.

Ordene paa **al**, **alis** og paa **e**, **is** ere Neutra. De
ende i Ablativ Singularia paa **i**, i Nominativ og
Accusativ Pluralis paa **ia** og i Genitiv Pluralis
paa **ium**.

§ 5.

Fjerde Declination.

	Sing.	Plur.
Nom. og Voc.	exercitūs, <i>en Hær</i>	exercitūs
Acc.	exercitum	exercitūs

Gen.	exercitūs	exercituum
Dat.	exercitui	exercitibus
Abl.	exercitu	exercitibus.

De fleste Ord paa **us** ere Masculiner. Domus, *et Hus*, og manus, *en Haand* ere Femininer.

Sing.   Plur.

Nom. og Voc.	cornu, <i>et Horn</i>	cornua
Acc.	cornu	cornua
Gen.	cornūs	cornuum
Dat.	cornu	cornibus
Abl.	cornu	cornibus.

Ordene paa **u** ere Neutra.

§ 6.

Femte Declination.

Sing.   Plur.

Nom. og Voc.	res, <i>en Ting</i>	res
Acc.	rem	res
Gen.	rēi	rērum
Dat.	rēi	rēbus
Abl.	re	rēbus.

Sing.   Plur.

Nom. og Voc.	dies, <i>en Dag</i>	dies
Acc.	diem	dies
Gen.	diēi	diērum

Dat.	diēi	diēbus
Abl.	die	diēbus.
Ordene af femte Declination ere Femininer, med Undtagelse af dies, der er Masculinum.		

§ 7.

Adjectivernes Declination.

A) Adjectiver af første og anden Declination

have tre Endelser, en for hvert Kjøn, enten **us**, **a**, **um**, f. Ex. magnus, magna, magnum, eller **er**, **ra**, **rum**, f. Ex. pulcher, pulchra, pulchrum, eller **er**, **era**, **erum**, f. Ex. liber, libera, liberum.

B) Adjectiver af tredie Declination

have enten tre, to eller en Endelse i Nominativ Singularis. De bøjes som Substantiverne med de tilsvarende Endelser, men have næsten alle **i** i Ablativ Singularis, **ia** i Neutrum Pluralis, og **ium** i Genitiv Pluralis.

1) Adjectiverne af tre Endelser ende paa **er**, **ris**, **re**, f. Ex.

	Singularis.		
	Masc.	Fem.	Neutr.
Nom. og Voc.	acer, <i>heftig</i>	acris	acre
Acc.	acrem	acrem	acre
Gen.	acris	acris	acris
Dat.	aci	aci	aci
Abl.	aci	aci	aci

Pluralis.

	Masc. og Fem.	Neutr.
Nom. og Voc.	acres	aeria
Acc.	acres	aeria
Gen.	aerium	aerium
Dat.	aeribus	aeribus
Abl.	aeribus	aeribus.

Kun celer, *hurtig*, har **e** foran **r** i alle Former, Fem.
celēris, Neutr. celere, Gen. celeris.

2) Adjektiverne af to Endelser ende paa **is** i Masc.
og Fem. og paa **e** i Neutr., f. Ex.

Sing.

	Masc. og Fem.	Neutr.
Nom. og Voc.	gravis, <i>tung</i>	grave
Acc.	gravem	grave
Gen.	gravis	gravis
Dat.	gravi	gravi
Abl.	gravi	gravi

Plur.

	Masc. og Fem.	Neutr.
Nom. og Voc.	graves	gravia
Acc.	graves	gravia
Gen.	gravium	gravium
Dat.	gravibus	gravibus
Abl.	gravibus	gravibus.

3) Adjektiver af en for alle tre Kjøn fælles Endelse.
De hyppigste Endelser ere: **ens**, Gen. **entis**, f. Ex.

Sing.

	Masc. og Fem.	Neutr.
Nom. og Voc.	prudens, <i>klog</i>	prudens
Acc.	prudentem	prudens
Gen.	prudentis	prudentis
Dat.	prudenti	prudenti
Abl.	prudenti	prudenti

Plur.

	Masc. og Fem.	Neutr.
Nom. og Voc.	prudentes	prudentia
Acc.	prudentes	prudentia
Gen.	prudentium	prudentium
Dat.	prudentibus	prudentibus
Abl.	prudentibus	prudentibus,

ax, Gen. **acis**, f. Ex.

Sing.

	Masc. og Fem.	Neutr.
Nom. og Voc.	audax, <i>dristig</i>	audax
Acc.	audācem	audax
Gen.	audacis	audacis
Dat.	audaci	audaci
Abl.	audaci	audaci

Plur.

	Masc. og Fem.	Neutr.
Nom. og Voc.	audaces	audacia
Acc.	audaces	audacia

Gen.	audacium	audacium
Dat.	audacibus	audacibus
Abl.	audacibus	audacibus,

ix, Gen. **īcis** og **ox**, Gen. **ōcis** f. Ex. *felix, lykkelig*, Gen. *felicis* og *atrox, gruelig*, Gen. *atrōcis*, der bøjes som *audax*.

§ 8.

Adjectiverne Comparation.

a.

I Reglen dannes Comparativ og Superlativ ved at føje Endelerne **ior** og **issimus** til Adjectivets Stamme. Denne faas (som i Substantiverne) ved i Genitiv at borttage Endelsen **i** (i anden Declination) eller **is** (i tredie Declination), f. Ex.:

justus, <i>retfærdig</i> ,	justior, <i>retfærdigere</i> ,	justissimus, <i>retfærdigst</i> ,
		eller meget retfærdig;
utilis, <i>nyttig</i> ,	utilior, <i>nyttigere</i> ,	utilissimus, <i>nyttigst</i>
		eller meget nyttig;
prudens, <i>klog</i> ,	prudentior, <i>klogere</i> ,	prudentissimus, <i>klogest</i>
		eller meget klog;
audax, <i>dristig</i> ,	audacior, <i>dristigere</i> ,	audacissimus, <i>dristigst</i>
		eller meget dristig.

Comparativ bøjes saaledes:

Sing.

Masc. og Fem.

Neutr.

Nom. og Voc.	justior	justius
Acc.	justiore	justius

Gen.	justioris	justiōris
Dat.	justiori	justiori
Abl.	justiore	justiore

Plur.

Nom. og Voc.	justiores	justiora
Acc.	justiores	justiora
Gen.	justiorum	justiorum
Dat.	justioribus	justioribus
Abl.	justioribus	justioribus.

Comparativ har altsaa ikke som Adjectiverne efter tredie Declination i Positiv i Abl. Sing., men **e**, ikke **ia** i Neutr. Plur., men **a**, ikke **ium** i Gen. Plur., men **um**.

Superlativ bøjes som et Adjectiv af tre Endelser efter første og anden Declination, f. Ex. *justissimus, justissima, justissimum*.

b.

I Adjectiverne paa **er**, saavel de efter anden som de efter tredie Declination, dannes Comparativ efter Reglen, men Superlativ ved at fordoble **r** og føje **īmus** til, f. Ex.

pulcher, <i>smuk</i> ,	pulchrior,	pulcherrimus,
miser, <i>ulykkelig</i> ,	miserior,	miserrimus,
acer, <i>heftig</i> ,	acrior,	acerrimus,
celer, <i>hurtig</i> ,	celerior,	celerrimus.

I enkelte Adjectiver paa **ilis** dannes ligeledes Comparativ efter Reglen, men Superlativ ved, efter at

Endelsen **is** er bortkastet, at fordoble **l** og føje **imus** til, navnlig: *facilis, let, facilior, facillimus, difficilis, vanskelig, difficilior, difficillimus, similis, lig, similior, simillimus, dissimilis, ulig, dissimilior, dissimillimus.*

e.

Aldeles uregelmæssige ere:

<i>bonus, god,</i>	<i>melior, bedre,</i>	<i>optimus, bedst eller meget god,</i>
<i>malus, ond,</i>	<i>pejor, værre,</i>	<i>pessimus, værst eller meget ond,</i>
<i>magnus, stor,</i>	<i>major, større,</i>	<i>maximus, størst eller meget stor,</i>
<i>parvus, lille,</i>	<i>minor, mindre,</i>	<i>minimus, mindst eller meget lille,</i>
<i>Sing. multus, megen,</i>	<i>plus, kun Neutr., Genitiv pluris, mere,</i>	<i>plurimus, mest eller særligt, Genitiv deles megen,</i>
<i>Plur. multi, mange,</i>	<i>plures i Masc. og Fem., plura i Neutr., plurium, Dat. og Abl. pluribus, flere.</i>	<i>plurimi, de fleste eller særdeles mange.</i>

Nogle Adjektiver, der ere dannede af Præpositioner, findes **kun** i Comparativ og Superlativ, navnlig følgende:

Af *intra, indenfor,* *interior, indre,* *intimus, nderst;*
 af *extra, udenfor,* *exterior, ydre,* *extrimus, yderst;*
 af *infra, nedenfor,* *inferior, lavere,* *imus, lavest;*
 af *supra, ovenfor,* *superior, øvre,* *summus, øverst,*
højere, *højest;*
 af *prope, nærværd,* *propior, nærmere,* *proximus, nærmest;*
 af *post, bagefter, efter,* *posterior, længre* *postremus, bagest,*
bag, senere, *sidst.*

§ 9.**Talord.****a.**

Grundtallene ere:

1,	I unus	9,	IX novem
2,	II duo	10,	X decem
3,	III tres	11,	XI undēcim
4,	IV qvattuor	12,	XII duodecim
5,	V qvinque	13,	XIII tredecim
6,	VI sex	14,	XIV qvattuordecim
7,	VII septem	15,	XV qvindecim
8,	VIII octo	16,	XVI sedecim
17,	XVII septendecim		
18,	XVIII duodeviginti (2 fra 20)		
19,	XIX undeviginti (1 fra 20)		
20,	XX viginti		
21,	XXI viginti unus		
22,	XXII viginti duo		
27,	XXVII viginti septem		

- 28, XXVIII duodetriginta
 29, XXIX undetriginta
 30, XXX triginta
 31, XXXI triginta unus
 38, XXXVIII duodeqvadraginta
 39, XXXIX undeqvadraginta
 40, XL qvadraginta
 50, L qvinqvaginta
 60, LX sexaginta
 70, LXX septuaginta
 80, LXXX octoginta
 90, XC nonaginta
 98, XCVIII nonaginta octo
 99, XCIX nonaginta novem
 100, C centum
 137, CXXXVII centum triginta septem
 200, CC ducenti
 300, CCC trecenti
 400, CCCC qvadringenti
 500, D qvingenti
 600, DC sexcenti
 700, DCC septingenti
 800, DCCC octingenti
 900, DCCCC nongenti
 1000, M mille
 2000, MM duo millia
 3000, MMM tria millia.

Unus bøjes saaledes:

	Masc.	Fem.	Neutr.
Nom.	unus	una	unum
Acc.	unum	unam	unum
Gen.	unīus	unīus	unīus
Dat.	uni	uni	uni
Abl.	uno	una	uno

Duo bøjes saaledes:

	Masc.	Fem.	Neutr.
Nom.	duo	duae	duo
Acc.	duos	duas	duo
Gen.	duorum	duarum	duorum
Dat.	duōbus	duābus	duōbus
Abl.	duōbus	duābus	duōbus.

Tres bøjes saaledes:

	Masc. og Fem.	Neutr.
Nom.	tres	tria
Acc.	tres	tria
Gen.	trium	trium
Dat.	tribus	tribus
Abl.	tribus	tribus

Grundtallene fra qvattuor til centum ere ubøjelige.

Fra ducenti til nongenti bøjes de som Adjectiver af første og anden Declination i Pluralis, f. Ex. ducenti, ducentae, ducenta.

Mille er i Singularis et ubøjeligt Adjectiv, f. Ex.:

Nom.	mille homines, <i>tusende Mennesker</i>
Acc.	mille homines
Gen.	mille hominum
Dat.	mille hominibus
Abl.	mille hominibus

I Pluralis er millia et Flertalssubstantiv af tredie Declination, der styrer det, der tælles, i Genitiv, f. Ex.:

Nom.	duo millia hominum, <i>to Tusende Mennesker</i>
Acc.	duo millia hominum
Gen.	duorum millium hominum
Dat.	duobus millibus hominum
Abl.	duobus millibus hominum.

b.

Ordenstallene, som alle ere Adjectiver paa us, a, um, ere:

primus,	<i>den første.</i>
secundus,	<i>den anden.</i>
alter,	
tertius,	<i>den tredie.</i>
quartus,	<i>den fjerde.</i>
quintus,	<i>den femte.</i>
sextus,	<i>den sjette.</i>
septimus,	<i>den syvende.</i>
octavus,	<i>den ottende.</i>
nonus,	<i>den niende.</i>
decimus,	<i>den tiende.</i>
undecimus,	<i>den ellefte.</i>

duodecimus, *den tolvte.*

tertius decimus, *den trettende.*

quartus decimus, *den fjortende.*

quintus decimus, *den femtende.*

sextus decimus, *den sextende.*

septimus decimus, *den syttende.*

duodecimetus, *den attende.*

undevicesimus, *den nittende.*

vicesimus, *den tyvende.*

vicesimus primus, *den enogtyvende.*

vicesimus alter, *den toogtyvende.*

vicesimus septimus, *den syvogtyvende.*

duodetricesimus, *den otteogtyvende.*

undetricesimus, *den niogtyvende.*

tricesimus, *den tredivte.*

quadragesimus, *den fyrretylende.*

quinquagesimus, *den halvtredsindstyvende.*

sexagesimus, *den tredsindstyvende.*

septuagesimus, *den halvfjærdsindstyvende.*

octogesimus, *den firsindstyvende.*

nonagesimus, *den halvfemsindstyvende.*

nonagesimus octavus, *den otteoghalvfemsindstyvende.*

nonagesimus nonus, *den nioghalvfemsindstyvende.*

centesimus, *den hundrede.*

centesimus tricesimus septimus, *den hundredesygvtredivte.*

ducentesimus, *den tohundrede.*

trecentesimus, *den trehundrede.*

quadringentesimus, *den firehundrede.*

qvingentesimus, *den femhundrede.*
 sexentesimus, *den sexhundrede.*
 septingentesimus, *den syvhundrede.*
 octingentesimus, *den ottehundrede.*
 nongentesimus, *den nihundrede.*
 millesimus, *den tusende.*

§ 10.

Pronominerne.

a.

De personlige Pronominer.

Singularis.

Første Person.	Anden Person.
Nom. ego, jeg	tu, du
Acc. me, mig	te, dig
Gen. mangler	mangler
Dat. mihi, { mig	tibi, { dig
Abl. me,	te,

Pluralis.

Nom. nos, vi	vos, I
Acc. nos, os	vos, Eder
Gen. nostrum, kun i Betydningen af os ved Delingsord	vestrum kun i Bet. af os
Dat. nobis, { os	vobis, { Eder
Abl. nobis,	vobis, {

Den manglende Genitiv erstattes ved Ejendomspronominerne.

Som tredie Persons personlige Pronomen bruges det demonstrative is.

b.

De personlige Ejendomspronominer.

Disse ere følgende:

meus, mea, meum, *min*
 tuus, tua, tuam, *din*
 noster, nostra, nostrum, *vor*
 vester, vestra, vestrum, *Eders, jer.*

c.

De reflexive Pronominer.

1) Det reflexive Pronomen **se**, *sig*, er ens i begge
Tal. Det bøjes saaledes:

Nom.	mangler
Acc.	se
Gen.	mangler
Dat.	sibi
Abl.	se.

1) Det reflexive Ejendomspronomen, der erstatter Genitiv af se, **suus**, *sin (deres)*, *sua*, *suum*.

d.

De demonstrative Pronominer.

Sing.

1)	Masc.	Femin.	Neutr.
Nom.	hic, <i>denne her</i>	haec	hoc
Acc.	hunc	hanc	hoc

Gen.	hujus	hujus	hujus
Dat.	huic	huic	huic
Abl.	hoc	hae	hoc
Plur.			
Nom.	hi	hae	haec
Acc.	hos	has	haec
Gen.	horum	harum	horum
Dat.	his	his	his
Abl.	his	his	his

2) Sing.

Nom.	is, denne, den, han	ea	id
Acc.	eum	eam	id
Gen.	ejus	ejus	ejus
Dat.	ei	ei	ei
Abl.	eo	ea	eo

Plur.

Nom.	ii	eae	ea
Acc.	eos	eas	ea
Gen.	eorum	earum	eorum
Dat.	iis	iis	iis
Abl.	iis	iis	iis.

3) Sing.

Nom.	ille, hin	illa	illud
Acc.	illum	illam	illud
Gen.	illius	illius	illius
Dat.	illi	illi	illi
Abl.	illo	illa	illo

Plur.			
Nom.	illi	illae	illa
o. s. v. regelmæssig.			
4)	iste, den der hos dig (Eder)	gaar ganske som ille.	
5) ipse, selv, gaar ogsaa som ille, undtagen i Nominativ og Accusativ Neutrums, hvor det hedder ipsum.			
6) Sing.			
Nom.	īdem, den samme	eādem	īdem
Acc.	eundem	eandem	īdem
Gen.	ejusdem	ejusdem	ejusdem
Dat.	eīdem	eīdem	eīdem
Abl.	eōdem	eādem	eōdem
Plur.			
Nom.	iidem	eaedem	eādem
Acc.	eosdem	easdem	eādem
Gen.	eorundem	earundem	eorundem
Dat.	iisdem	iisdem	iisdem
Abl.	iisdem	iisdem	iisdem
7) Sing.			
Nom.	alius, en anden	alia	aliud
Acc.	alium	aliam	aliud
Gen.	alīus	alīus	alīus
Dat.	alii	alii	alii
Abl.	alio	alia	alio
Plur.			
Nom.	alii	aliae	alia
o. s. v. regelmæssig.			

Alius — alius, *en* — *en anden*; alii — alii, *nogle* — *andre*.

8) Sing.

Nom.	alter, <i>den ene eller den anden af to</i>	altera	alterum
Acc.	altera	alteram	alterum
Gen.	alterius	alterius	alterius
Dat.	alteri	alteri	alteri
Abl.	altero	altera	altero.

alter — alter, *den ene* — *den anden*.

e.

Det relative Pronomen.

Singularis.

Nom.	<i>qui, der, som, hvilken</i> qvae	qvoð
Acc.	qvem	qvam
Gen.	cujus	cujus
Dat.	cui	cui
Abl.	qvo	qva

Plur.

Nom.	qvi	qvae	qvae
Acc.	qvos	qvas	qvae
Gen.	qvorum	qvarum	qvorum
Dat.	qvibus	qvibus	qvibus
Abl.	qvibus	qvibus	qvibus.

f.

De spørgende Pronominer.

1) Sing.

Nom.	qvis, <i>hvilken</i> qvae (af flere)	{ qvid som Substantiv qvod som Adjectiv
Acc.	qvem	qvam { qvid som Substantiv qvod som Adjectiv
Gen.	cujus	cujus cuius
Dat.	cui	cui cui
Abl.	qvo	qva qvo

Plur.

Nom.	qvi	qvae	qvae
------	-----	------	------

o. s. v. som det relative Pronomen.

2) Sing.

Nom.	uter, <i>hvilken af to</i>	utra	utrum
Acc.	utrum	utram	utrum
Gen.	utrfus	utrius	utrius
Dat.	utri	utri	utri
Abl.	utro	utra	utro

Plur.

Nom.	utri, <i>hvilken af to Fler-heder</i>	utrae	utra.
------	---------------------------------------	-------	-------

o. s. v. regelmæssig.

g.

De ubestemte Pronominer.

- Aliqvis, *nogen i Betydningen en eller anden*, baade Substantiv og Adjectiv.

			Sing.
Nom.	aliquis	aliqua	{ aliquid som Subst. aliquod som Adject.
Acc.	aliquem	aliquam	{ aliquid som Subst. aliquod som Adject.
Gen.	alicujus	alicujus	alicujus
Dat.	alicui	alicui	alicui
Abl.	aliquo	aliqua	aliquo

Plur.

Nom.	aliqui	aliquae	aliqua
Acc.	aliquos	aliquas	aliqua
Gen.	aliquorum	aliquarum	aliquorum
Dat.	aliquibus	aliquibus	aliquibus
Abl.	aliquibus	aliquibus	aliquibus.
2) Qvisqvam, Substantiv og 3) ullus, Adjectiv		{ nogen i Betydningen nogensomhelst.	

Sing.

Masc.	Fem.	Neutr.
Nom.	qvisqvam	qidqvam
Acc.	qvemqvam	mang-
Gen.	cujusqvam	ler
Dat.	cuiqvam	
Abl.	qvoqvam	

Pluralis mangler.

		Sing.		
		Masc.	Fem.	Neutr.
Nom.		ullus	ulla	ullum
Acc.		ullum	ullam	ullum
Gen.		ullius	ullius	ullius
Dat.		ulli	ulli	ulli
Abl.		ullo	ulla	ullo
		Plur.		
Nom.		ulli	ullae	ulla
		o. s. v. regelmæssig.		

4) Qvidam, baade Substantiv og Adjectiv, *nogen, en*, i Betydningen *en vis bestemt Person eller Ting*.

		Sing.		
		Masc.	Fem.	Neutr.
Nom.	qvidam	qvaedam	{ qviddam som Subst. qvoddam som Adject.	
Acc.	qvendam	qvandam	{ qviddam som Subst. qvoddam som Adject.	
Gen.	cujusdam	cujusdam	cujusdam	cujusdam
Dat.	cuidam	cuidam	cuidam	cuidam
Abl.	qvodam	qvadam	qvodam	qvodam
		Plur.		
Nom.	qvidam	qvaedam	qvaedam	
Acc.	qvosdam	qvasdam	qvaedam	
Gen.	qvorundam	qvarundam	qvorundam	
Dat.	qvibusdam	qvibusdam	qvibusdam	
Abl.	qvibusdam	qvibusdam	qvibusdam	

- 5) *nemo, ingen*, som Substantiv,
 6) *nihil, intet*, som Substantiv
 og 7) *nullus, ingen* og *intet*, som Adjectiv.

Nom. nemo	nihil	nullus
Acc. neminem	nihil	bøjes i
Gen. mangler, erstat-	mang-	nullius rei alle Kjøn
tes ved nullius	ler,	og Tal
Dat. nemini	erstat-	nulli rei som
Abl. mangler, erstat-	tes nulla re	ullus.
	ved	

8) *uterqve, hver især af to, begge, bøjes som det spørgende Pronomen ute med tilfejet qve, altsaa:*

Sing.

	Masc.	Fem.	Neutr.
Nom.	uterqve	utrāqve	utrumqve
Acc.	utrumqve	utramqve	utrumqve
Gen.	utriusqve	utriusqve	utriusqve
Dat.	utriqve	utriqve	utriqve
Abl.	utrōqve	utrāqve	utrōqve

Plur.

hver især af to Flerheder, begge Partier,
 Nom. utriqve utraeqve utrāqve
 o. s. v. regelmæssig.

9) *neuter, ingen af to, bøjes som ute, altsaa Fem. neutra, Neutr. neutrum, Gen. neutrius, Dat. neutri og øvrigt regelmæssig efter første og anden Declination.*

h. Correlative Pronominer.

Demonstrative:	Relative og spørgende:
1) talis, talis, tale, saadan	qvalis, qvalis, qvale, saadan som eller hvordan;
2) tantus, tanta, tantum,	qvantis, qvanta, quantum,
saa stor	saa stor som eller hvor stor;
3) tot, ubøjeligt, saa	qvot, ubøjeligt, saa mange mange som eller hvor mange.

§ 11.

Verbet sum.

a.

Indicativ.

	Præsens.	Imperf.	Futurum.
Sing., første Pers. sum, jeg er	ěram,	ěro, jeg vil	
		jeg var	(skal) være
anden Pers. es	eras	eris	
tredie Pers. est	erat	erit	
Plur., første Pers. sūmus	erāmus	erīmus	
anden Pers. estis	erātis	erītis	
tredie Pers. sunt	erant	erunt	

	Perfect.	Plusqvamp.	Fut. exact.
Sing., første Pers. fui, jeg	fuēram,	fuēro, jeg vil	
	har været,	jeg havde	(skal) have
	jeg var	været	været
anden Pers. fuisti	fueras	fueris	
tredie Pers. fuit	fuerat	fuerit	

Plur., eerste Pers.	fuīmus	fuerāmus	fuerīmus
anden Pers.	fuistis *	fuerātis	fuerītis
tredie Pers.	fuērunt	fuērant	fuērint

Conjunctiv.

Præsens.

Imperfectum.

Sing., 1. P.	sim, jeg er	essem, jeg var
2. P.	sis	esses
3. P.	sit	esset
Plur., 1. P.	simus, vi ere, lad os være	essēmus
2. P.	sītis	essētis
3. P.	sint	essent

Perfectum.

Plusqvamperf.

Sing., 1. P.	fuērim, jeg har været	fuissem, jeg havde været
2. P.	fueiris	fuisses
3. P.	fuerit	fuisset
Plur., 1. P.	fuerīmus	fuiſſēmus
2. P.	fuerītis	fuiſſētis
3. P.	fuērint	fuiſſent

Imperativ.

Præsens.

Futurum.

Sing., 2. P.	es, væ!	Sing., 2. P.	esto, du skal være
		3. P.	esto, han skal være
Plur., 2. P.	este, værer!	Plur., 2. P.	estōte, I skulle være
		3. P.	sunto, de skulle være

Infinitiv.

Præsens.	Perfectum.	Futurum.
esse,	fuisse,	futurus (a, um) esse, at være at have været at ville (skulle) være

Participium

kun i Futurum.
futurus villende (skullende) være.

b.

Som sum bejes Sammensætningerne deraf, f. Ex.:
desum, jeg fattes, svigter, Perfect. defui, Inf. deesse;
praesum, jeg staar i Spidsen for, Perf. praeftui, Inf. praesse;
adsum, jeg er tilstede, Perf. affui, Inf. adesse;
absum, jeg er fraværende, Perf. afui, Inf. abesse;

I prosum, jeg gavner, hjælper, indskydes et **d** efter **o**,
naar Formen af sum begynder med **e**, altsaa Præs. Indic.
prosum, prodes, prodest, prosūmus, prodestis, prosunt;
Impf. Ind. prodēram o. s. v., Fut. Ind. prodēro o. s. v.
Impf. Conj. prodessem o. s. v., Imperativ prodes, pro-
deste, prodesto, prodestote, prosunto, Præs. Infin. prodesse.

§ 12.

De fire Conjugationer.

a.

1ste Conjugation.

Activ.

Indicativ.

Præsens.

Sing.	1. P. amo, jeg elsker	moneo, jeg paaminder
-------	-----------------------	----------------------

2. P. amas	mones
------------	-------

3. P. amat	monet
------------	-------

Plur.	1. P. amāmus	monēmus
-------	--------------	---------

2. P. amātis	monētis
--------------	---------

3. P. amant	monent
-------------	--------

Imperfectum.

Sing.	1. P. amābam, jeg elskede	monēbam, jeg paa- mindede
-------	---------------------------	------------------------------

2. P. amabas	monebas
--------------	---------

3. P. amabat	monebat
--------------	---------

Plur.	1. P. amabāmus	monebāmus
-------	----------------	-----------

2. P. amabātis	monebātis
----------------	-----------

3. P. amābant	monēbant
---------------	----------

Futurum.

Sing.	1. P. amābo, jeg vil (skal) elske	monēbo, jeg vil (skal) paaminde
-------	--------------------------------------	------------------------------------

2. P. amabis	monebis
--------------	---------

3. P. amabit	monebit
--------------	---------

Plur.	1. P. amabīmus	monebīmus
-------	----------------	-----------

2. P. amabītis	monebītis
----------------	-----------

3. P. amābunt	monēbunt
---------------	----------

b.

2den Conjugation.

		c.	d.
		3die Conjugation.	4de Conjugation.
		Activ.	Activ.
		Indicativ.	Indicativ.
		Præsens.	Præsens.
		scribo, jeg skriver	capio, jeg tager
		scribis	capis
		scribit	capit
		scribīmus	capīmus
		scribītis	capītis
		scribunt	capiunt
		Imperfectum.	
		scribēbam, jeg skrev	capiēbam, jeg tog
		scribebas	capielas
		scribebat	capielat
		scribebāmus	capiebāmūs
		scribebātis	capiebātis
		scribēbant	capiēbant
		Futurum.	
		scribam, jeg vil (skal) skrive	capiam, jeg vil (skal) tage
		scribes	capiies
		scribet	capiet
		scribēmus	capiēmus
		scribētis	capiētis
		scribent	capient

§ 12.

De fire Conjugationer.

Perfectum.

Sing.	1. P.	amāvi, <i>jeg har elsket</i> , <i>jeg elskede</i>	monui, <i>jeg har pa-</i> <i>mindet, jeg paaminde</i>
	2. P.	amavisti	monuisti
	3. P.	amāvit	monuit
Plur.	1. P.	amavīmus	monuīmus
	2. P.	amavistis	monuistis
	3. P.	amavērunt	monuērunt

Plusquamperfectum.

Sing.	1. P.	amavēram, <i>jeg havde</i> monuēram, <i>jeg havde</i> <i>elsket</i> <i>paaminde</i>	
	2. P.	amaveras	monueras
	3. P.	amaverat	monuerat
Plur.	1. P.	amaverāmus	monuerāmus
	2. P.	amaverātis	monuerātis
	3. P.	amavērant	monuērant

Futurum exactum.

Sing.	1. P.	amavēro, <i>jeg vil (skal)</i> monuēro, <i>jeg vil (skal)</i> <i>have elsket</i> <i>have paaminde</i>	
	2. P.	amaveris	monueris
	3. P.	amaverit	monuerit
Plur.	1. P.	amaverīmus	monuerīmus
	2. P.	amaverītis	monuerītis
	3. P.	amavērint	monnērint

Perfectum.

scripsi, <i>jeg har skre-</i> <i>vet, jeg skrev</i>	cepi, <i>jeg har taget,</i> audivi, <i>jeg har hørt,</i> <i>jeg tog</i>
scripsisti	cepisti
scripsit	cepit
scripsīmus	cepīmus
scripsistis	cepistis
scripsērunt	cepērunt

Plusquamperfectum.

scripsēram, <i>jeg havde</i> cepēram, <i>jeg havde</i> audivēram, <i>jeg havde</i> <i>skrevet</i>	taget	hørt
scripseras	ceperas	audiveras
scripserat	ceperat	andiverat
scripserāmus	ceperāmus	audiverāmus
scripserātis	ceperātis	audiverātis
scripsērant	cepērant	audivērant

Futurum exactum.

scripsēro, <i>jeg vil (skal)</i> cepēro, <i>jeg vil (skal)</i> audivēro, <i>jeg vil (skal)</i> <i>have skrevet</i>	have taget	have hørt
scripseris	ceperis	audiveris
scripserit	ceperit	andiverit
scripserīmus	ceperīmus	audiverīmus
scripserītis	ceperītis	audiverītis
scripsērint	cepērint	audivērint

Conjunctiv.

Præsens.

Sing.	1. P.	amem, jeg elsker	moneam, jeg paaminder
	2. P.	ames	moneas
	3. P.	amet	moneat
Plur.	1. P.	amēmus, vi elske, lad os elske	moneāmus, vi paaminde, lad os paaminde
	2. P.	amētis	moneātis
	3. P.	ament	moneant

Imperfectum.

Sing.	1. P.	amārem, jeg elskede	monērem, jeg paa- mindede
	2. P.	amares	moreres
	3. P.	amaret	moneret

Plur.	1. P.	amarēmus	monerēmus
	2. P.	amarētis	moneretis
	3. P.	amārent	monērent

Perfectum.

Sing.	1. P.	amavērim, jeg harelset, jeg elskede	monuērim, jeg har paa- mindet, jeg paamindedde
	2. P.	amaveris	monueris
	3. P.	amaverit	monuerit
Plur.	1. P.	amaverīmus	monuerīmus
	2. P.	amaverītis	monuerītis
	3. P.	amavērint	monuērint

Plusquamperfectum.

Sing.	1. P.	amavissem, jeg havde elsket	monuissem, jeg havde paamindet
	2. P.	amavisses	monuisser
	3. P.	amavisset	monuisset
Plur.	1. P.	amavissēmus	monuissēmus
	2. P.	amavissētis	monuissētis
	3. P.	amavissent	monuisser

Conjunctiv.

Præsens.

scribam, jeg skriver	capiam, jeg tager	audiam, jeg hører
scribas	capias	andias
scribat	capiat	audiat
scribāmus, vi skrive	capiāmus, vi tage,	audiāmus, vi høre,
lad os skrive	lad os tage	lad os høre
scribātis	capiātis	audiātis
scribant	capiant	audiant

Imperfectum.

scribērem, jeg skrev	capērem, jeg tog	audīrem, jeg hørte
scriberes	caperes	audires
scriberet	caperet	audiret
scriberēmus	caperēmus	audirēmus
scriberētis	caperētis	audirētis
scribērent	capērent	audīrent

Perfectum.

scripsērim, jeg har skrevet, jeg skrev	cepērim, jeg har taget, jeg tog	audivērim, jeg har hørt, jeg hørte
scripseris	ceperis	audiveris
scriberit	ceperit	audiverit
scripserīmus	ceperīmus	audiverīmus
scripserītis	ceperītis	audiverītis
scripsērint	ceperint	audivērint

Plusquamperfectum.

scripsissem, jeg havde skrevet	cepissem, jeg havde taget	audivissem, jeg havde hørt
scripsisses	cepisses	audivisses
scripsisset	cepisset	audivisset
scripsissēmus	cepissēmus	audivissēmus
scripsissētis	cepissētis	audivissētis
scripsissent	cepissent	audivissent

Imperativ.

Præsens.

Sing. 2. P.	<i>ama, elsk!</i>	<i>mone, paamind!</i>
Plur. 2. P.	<i>amāte, elsker!</i>	<i>monēte, paaminder!</i>

Futurum.

Sing. 2. P.	<i>amāto, du skal elске monēto, du skal paa-</i>	<i>minde</i>
3. P.	<i>amato, han skal elске monetōto, han skal paa-</i>	<i>minde</i>
Plur. 2. P.	<i>amatōte, I skulle elске monetōte, I skulle pad-</i>	<i>minde</i>
3. P.	<i>amanto de skulle elске monento, de skulle paa-</i>	<i>minde</i>

Infinitiv.

Præsens	<i>amāre, at elске monēre, at paaminde</i>
Perfectum	<i>amavisse, at have elsket monuisse, at have paa-</i>
	<i>mindet</i>

Futurum	<i>amatūrus, a, um esse, moniturus, a, um esse,</i>
	<i>at ville (skulle) elске at ville (skulle) paaminde</i>

1ste Supinum.

amātum, for at elске monītum, for at paa-

minde

2det Supinum

svarer til Infinitiv ved Adjektiver.

amātu, at elске monītu, at paaminde

Imperativ.

Præsens.

<i>scribe, skriv!</i>	<i>cape, tag!</i>	<i>audi, hør!</i>
<i>scribīte, skriver!</i>	<i>capīte, tager!</i>	<i>audīte, hører!</i>

Futurum.

<i>scribīto, duskalskrive</i>	<i>capīto, du skal tage audīto, du skal høre</i>
<i>scribito, han skal</i>	<i>capito, han skal tage audito, han skal høre</i>
<i>skrive</i>	
<i>scribitōte, I skulle</i>	<i>capitōte, I skulle auditōte, I skulle</i>
<i>skrive</i>	<i>tage høre</i>
<i>scribunto, de skulle</i>	<i>capiunto, de skulle audiunto, de skulle</i>
<i>skrive</i>	<i>tage høre</i>

Infinitiv.

<i>scribēre, at skrive</i>	<i>capēre, at tage</i>	<i>audīre, at høre</i>
<i>scripsisse, at have</i>	<i>cepisse, at have</i>	<i>audivisse, at have</i>
	<i>skrevet</i>	<i>taget hørt</i>
<i>scripturus, a, um esse,</i>	<i>capturus, a, um esse,</i>	<i>auditurus, a, um esse,</i>
<i>at ville (skulle) skrive</i>	<i>at ville (skulle) tage</i>	<i>at ville (skulle) høre</i>

1ste Supinum.

scriptum, for at skrive captum, for at tage audītum, for at høre

2det Supinum

svarer til Infinitiv ved Adjektiver.

scriptu, at skrive captu, at tage audītu, at høre

Gerundium

er den declinerede Infinitiv.

Acc. amandum		monendum	
Gen. amandi	at elsker	monendi	
Dat. amando		monendo	at paaminde
Abl. amando		monendo	

Participium.

Præsens

bøjes som prudens.

amans, Gen.	monens, Gen.
amantis, elskende	monentis, paamindende

Perfectum mangler.

Futurum.

amatūrus, a, um, <i>villende</i> (skullende) elsker	monitūrus, a, um, <i>villende</i> (skullende) paaminde
--	---

Gerundium

er den declinerede Infinitiv.

scribendum	capiendum	audiendum
scribendi	capiendi	audiendi
scribendo	atskrive	attage
scribendo	capiendo	audiendo

Participium.

Præsens

bøjes som prudens.

scribens, Gen.	capiens, Gen.	audiens, Gen.
scribentis, skrivende	cipientis, tagende	audientis, hørende

Perfectum mangler.

Futurum.

scriptūrus, a, um, *vil-* captūrus, a, um, *vil-* auditūrus, a, um, *vil-* lende(*skullende*) skrive lende(*skullende*) tage lende(*skullende*) høre

Passiv.**Indicativ.****Præsens.**

Sing. 1. P. amor, jeg elskes, bliver moneor, jeg paamindes,
elsket bliver paamindet

2. P. amāris monēris
3. P. amātur monētur
Plur. 1. P. amāmur monēmur
2. P. amamīni monemīni
3. P. amantur monentur

Imperfectum.

Sing. 1. P. amābar, jeg elskedes monēbar, jeg paa-
mindedes

2. P. amabāris monebaris
3. P. amabātur monebatur
Plur. 1. P. amabāmur monebamur
2. P. amabamīni monebamīni
3. P. amabantur monebantur

Futurum.

Sing. 1. P. amābor, jeg vil (skal) monēbor, jeg vil (skal)
elskes paamindes

2. P. amabēris monebēris
3. P. amabītur monebītur
Plur. 1. P. amabīmur monebīmur
2. P. amabimīni monebimīni
3. P. amabuntur monebuntur

Passiv.**Indicativ.****Præsens.**

scribor, jeg skrives, capior, jeg tages, audior, jeg høres,
bliver skrevet bliver tagen bliver hørt
scribēris capēris audēris
scribētur capētur audētur
scribēmur capēmur audēmur
scribimīni capimīni audimīni
scribuntur capiuntur audiuntur

Imperfectum.

scribēbar, jeg skreves capiēbar, jeg toges audiēbar, jeg hørtes
scribebāris capiebāris audiebāris
scribebatur capiebatur audiebatur
scribebamur capiebamur audiebamur
scribebamini capiebamini audiebamini
scribebantur capiebantur audiebantur

Futurum.

scribar, jeg vil (skal) capiar, jeg vil (skal) audiar, jeg vil (skal)
elskes skrives tages høres

scribēris capēris audēris
scribētur capietur audietur
scribēmur capiemur audiēmur
scribemīni capiemini audiēmini
scribentur capientur audiēntur

Perfectum.

Sing.	1. P.	amatus, a, um sum, er blevenskvet, jeg blev	monitus, a, um sum, er bleven paamindet,
		elsket	jeg paamindedes
	2. P.	amatus, a, um es	monitus, a, um es
	3. P.	— - est	— - est
Plur.	1. P.	amati, ae, a sumus	moniti, ae, a sumus
	2. P.	— - estis	— - estis
	3. P.	— - sunt	— - sunt

Plusquamperfectum.

Sing.	1. P.	amatus, a, um eram, jeg var bleven elsket	monitus, a, um eram, var bleven paamindet
	2. P.	amatus, a, um eras	monitus, a, um eras
	3. P.	— - erat	— - erat
Plur.	1. P.	amati, ae, a eramus	moniti, ae, a eramus
	2. P.	— - eratis	— - eratis
	3. P.	— - erant	— - erant

Futurum exactum.

Sing.	1. P.	amatus, a, um ero, jeg vil (skal) være bleven	monitus, a, um ero, jeg vil (skal) være bleven
		elsket	paamindet
	2. P.	amatus, a, um eris	monitus, a, um eris
	3. P.	— - erit	— - erit
Plur.	1. P.	amati, ae, a erimus	moniti, ae, a erimus
	2. P.	— - eritis	— - eritis
	3. P.	— - erunt	— - erunt

Perfectum.

scriptus, a, um sum,	captus, a, um sum,	anditus, a, um sum,
jeg er bleven skreven,	jeg er bleven tagen,	jeg er bleven hørt, jeg
jeg skreves	jeg toges	hørtes
scriptus, a, um es	captus, a, um es	auditus, a, um es
— - est	— - est	— - est
scripti, ae, a sumus	capti, ae, a sumus	audiți, ae, a sumus
— - estis	— - estis	— - estis
— - sunt	— - sunt	— - sunt

Plusquamperfectum.

scriptus, a, um eram,	captus, a, um eram,	auditus, a, um eram,
jeg var bleven skreven	jeg var bleven tagen	jeg var bleven hørt
scriptus, a, um eras	captus, a, um eras	auditus, a, um eras
— - erat	— - erat	— - erat
scripti, ae, a eramus	capti, ae, a eramus	audiți, ae, a eramus
— - eratis	— - eratis	— - eratis
— - erant	— - erant	— - erant

Futurum exactum.

scriptus, a, um ero, jeg	captus, a, um ero, jeg	auditus, a, um ero, jeg
vil (skal) være bleven	vil (skal) være bleven	vil (skal) være bleven
skreven	tagen	hørt
scriptus, a, um eris	captus, a, um eris	auditus, a, um eris
— - erit	— - erit	— - erit
scripti, ae, a erimus	capti, ae, a erimus	audiți, ae, a erimus
— - eritis	— - eritis	— - eritis
— - erunt	— - erunt	— - erunt

Conjunctiv.

Præsens.

Sing.	1. P.	amer, jeg elskes	monear, jeg paamindes
	2. P.	amēris	moneāris
	3. P.	amētūr	moneātūr
Plur.	1. P.	amēmur, vi elskes, lad os blive elskede	moneāmur, vi paa-mindes, lad os blive paamindede
	2. P.	amemīni	moneamini
	3. P.	amentur	moneantur

Imperfectum.

Sing.	1. P.	amārer, jeg elskedes	monērer, jeg paa-mindedes
	2. P.	amarēris	monerēris
	3. P.	amarētūr	monerētūr
Plur.	1. P.	amarēmur	monerēmur
	2. P.	amaremīni	moneremini
	3. P.	amarentur	monerentur

Perfectum.

Sing.	1. P.	amatus, a, um sim, jeg er bleven elsket	monitus, a, um sim, jeg er bleven paamindet
	2. P.	amatus, a, um sis	monitus, a, um sis
	3. P.	— - - sit	— - - sit
Plur.	1. P.	amati, ae, a simus	amati, ae, a simus
	2. P.	— - - sitis	— - - sitis
	3. P.	— - - sint	— - - sint

Plusquamperfectum.

Sing.	1. P.	amatus, a, um essem, jeg var bleven elsket	monitus, a, um essem, jeg var bleven paamindet
	2. P.	amatus, a, um esses	monitus, a, um esses
	3. P.	— - - esset	— - - esset
Plur.	1. P.	amati, ae, a essemus	moniti, ae, a essemus
	2. P.	— - - essetis	— - - essetis
	3. P.	— - - essent	— - - essent

Conjunctiv.

Præsens.

scribar, jeg skrives	capiar, jeg tages	audiar, jeg høres
scribāris	capiāris	audiāris
scribātur	capiātur	audiātur
scribāmur, vi skrives,	capiāmur, vi tages,	audiāmur, vi høres,
lad os blive skrevne	lad os blive tagne	lad os blive hørte

scribamini	capiamini	audiamini
scribantur	capiantur	audiantur

Imperfectum.

scribērer, jeg skreves	capērer, jeg toges	audirer, jeg hørtes
------------------------	--------------------	---------------------

scriberēris	caperēris	audirēris
scriberētūr	caperētūr	audirētūr
scriberēmur	caperēmur	audirēmur
scriberemini	caperemini	audiremini
scriberentur	caperentur	audirentur

Perfectum.

scriptus, a, um sim, jeg er bleven skreven	captus, a, um sim, jeg er bleven tagen	auditus, a, um sim, jeg er bleven hørt
scriptus, a, um sis	captus, a, um sis	auditus, a, um sis

— - - sit	— - - sit	— - - sit
scripti, ae, a simus	capti, ae, a simus	audit, ae, a simus
— - - sitis	— - - sitis	— - - sitis

— - - sint	— - - sint	— - - sint
scripti, ae, a essemus	capti, ae, a essemus	audit, ae, a essemus
— - - esstis	— - - esstis	— - - esstis

Plusquamperfectum.

scriptus, a, um essem,	captus, a, um essem,	auditus, a, um essem,
jeg var bleven skreven	jeg var bleven tagen	jeg var bleven hørt
scriptus, a, um esses	captus, a, um esses	auditus, a, um esses

— - - esset	— - - esset	— - - esset
scripti, ae, a essemus	capti, ae, a essemus	audit, ae, a essemus
— - - essetis	— - - essetis	— - - essetis

— - - essent	— - - essent	— - - essent
scripti, ae, a essent	capti, ae, a essent	audit, ae, a essent
— - - essentis	— - - essentis	— - - essentis

Imperativ.

Præsens.

Sing. 2. P. amāre, *bliv elsket!* monēre, *bliv paamindet!*
 Plur. 2. P. amamini, *bliver elskede!* monemini, *bliver paa-
mindede!*

Futurum.

Sing. 2. P. amātor, *du skal elskes* monētor, *du skal paa-
mindes*
 3. P. amator, *han skal elskes* monetor, *han skal paa-
mindes*
 Plur. 3. P. amantor, *deskulle elskes* monentor, *de skulle paa-
mindes*

Infinitiv.

Præsens amāri, *at elskes* monēri, *at paamindes*
 Perfectum amatus, a, um esse, monitus, a, um esse,
at være blev en elsket *at være blev en paamindet*
 Futurum amātum iri, *at skulle* monitum iri, *at skulle*
(ville) elskes *(ville) paamindes*

Participium.

Perfectum amātus, a, um, *elsket* monitus, a, um, *paa-
mindet*

Gerundiv.

amandus, a, um, *bur-* monendus, a, um, *bur-
dende elskes* *dende paamindes*
 (amandus sum, jeg bør (monendus sum, jeg bør
elskes) *paamindes)*

Imperativ.

Præsens.

scribēre, *bliv skreven!* capēre, *bliv tagen!* audīre, *bliv hørt!*
 scribimini, *bliver* capimini, *bliver* audimini, *bliver*
skrevne! *tagne!* *hørte!*

Futurum.

scribītor, *du skal* capītor, *du skal* audītor, *du skal*
skrives *tages* *høres*
 scribitor, *han skal* capitor, *han skal* auditor, *han skal*
skrives *tages* *høres*
 scribuntor, *de skulle* capiuntor, *de skulle* audiuntor, *de skulle*
skrives *tages* *høres*

Infinitiv.

scribi, *at skrives* capi, *at tages* audīri, *at høres*
 scriptus, a, um esse, captus, a, um esse, auditus, a, um esse,
at være blev en skreven *at være blev en tagen* *at være blev en hørt*
 scriptum iri, *at skulle* captum iri, *at skulle* auditum iri, *at skulle*
(ville) skrives *(ville) tages* *(ville) høres*

Participium.

scriptus, a, um, captus, a, um, audītus, a, um,
skrevne *tagen*, *hørt*

Gerundiv.

scribendus, a, um, capiendus, a, um, audiendus, a, um,
burdende skrives *burdende tages* *burdende høres*
 (scribendus sum, jeg (capiendus sum, jeg (audiendus sum, jeg
bør skrives) *bør tages)* *bør høres)*

For at bøje et Verbum fuldstændig, maa man foruden Præsens Indicativ kjende Perfectum Indicativ, Supinum og Præsens Infinitiv, f. Ex.: amo, amavi, amatum, amare; capio, cepi, captum, capere.

Anmærkning til c. Efter 3die Conjugation bøjes:

Verber paa **bo**, f. Ex.:

scribo, *jeg skriver*, scripsi, scriptum, scribere,

§ 13.

Deponente Verber.

1ste Conjugation. 2den Conjugation.

Indicativ.

Præsens	hortor, <i>jeg opfordrer</i> , polliceor, <i>jeg lover</i> , som amor. som moneor
Imperf.	hortābar, <i>jeg opfordrede</i> pollicēbar, <i>jeg lovede</i>
Futurum	hortābor, <i>jeg vil op-</i> pollicēbor, <i>jeg vil love</i> <i>fordre</i>
Perfectum	hortātus, a, um sum, pollicētus, a, um sum, <i>jeg har opfordret</i> , <i>jeg har lovet</i> , <i>lovede</i> <i>opfordrede</i>
Plusqvamp.	hortatus eram, <i>jeg pollicitus eram</i> , <i>jeg havde opfordret</i> <i>havde lovet</i>
Fut. exact.	hortatus ero, <i>jeg vil pollicitus ero</i> , <i>jeg vil have opfordret</i> <i>have lovet</i>

Verber paa **co**, f. Ex.:
dico, *jeg siger*, dixi, dictum, dicere,
Verber paa **go**, f. Ex.:
cingo, *jeg omgiver*, cinxii, cinctum, cingere,
Verber paa **do**, f. Ex.:
claudio, *jeg lukker*, clausi, clausum, claudere,
Verber paa **uo**, f. Ex.:
minuo, *jeg formindsker*, minui, minūtum, minuere.

§ 13.

Deponente Verber.

3die Conjugation. 4de Conjugation.
a. b.

Indicativ.

utor, <i>jeg bruger</i> , som scribor	patior, <i>jeg taaler</i> , partior, <i>jeg deler</i> , som capior
utēbar, <i>jeg brugte</i>	patiēbar, <i>jeg taalte</i> partiēbar, <i>jeg delte</i>
utar, <i>jeg vil bruge</i>	patiar, <i>jeg vil taale</i> partiar, <i>jeg vil dele</i>
usus sum, <i>jeg har</i> brugt, <i>brugte</i>	passus sum, <i>jeg partitus sum</i> , <i>jeg har taalt</i> , <i>taalte</i> <i>har</i> delt, <i>delt</i>
usus eram, <i>jeg havde</i> brugt	passus eram, <i>jeg partitus eram</i> , <i>jeg havde taalt</i>
usus ero, <i>jeg vil have</i> brugt	passus ero, <i>jeg partitus ero</i> , <i>jeg vil have taalt</i>

Conjunctiv.			
Præsens	horter, jeg opfordrer	pollicear, jeg lover	
Imperf.	hortærer, jeg opfor-	pollicerer, jeg lovede	
	drede		
Perfectum	hortatus sim, jeg har	pollicitus sim, jeg har	
	opfordret	lovet	
Plusqvamp.	hortatus essem, jeg	pollicitus essem, jeg	
	havde opfordret	havde lovet	
Imperativ.			
Præsens	hortāre, opfordr!	pollicēre, lov!	
Futurum	hortātor, du skal op-	pollicētor, du skal love	
	fordre		
Infinitiv.			
Præsens	hortāri, at opfordre	pollicēri, at love	
Perfectum	hortatus esse, at have	pollicitus esse, at have	
	opfordret	lovet	
Futurum	hortatūrus esse, at ville	pollicitūrus esse, at ville	
	opfordre (ikke hortatum iri)	love (ikke pollicitum iri)	
Supinum.			
1ste	hortātum, for at op-	pollicētum, for at love	
	fordre		
2det	hortātu, at opfordre	pollicētu, at love	
Gerundium.			
	hortandum, at opfordre	pollicendum, at love	
Participier.			
Præsens	hortans, opfordrende	pollicens, lovende	
Perfectum	hortatus, havende op-	pollicētus, havende lovet	
	fordret		
Futurum	hortaturus, villende	polliciturus, villende	
	opfordre	love	
Gerundiv			
(den eneste Form med passiv Betydning.)	hortandus, burdende	pollicendus, burdende	
	opfordress	loves	

Conjunctiv.			
	utar, jeg bruger	patiar, jeg taaler	partiar, jeg deler
	utérer, jeg brugte	patérer, jeg taalte	partírer, jeg delte
	usus sim, jeg har	passus sim, jeg har	partitus sim, jeg har
	brugt	taalt	delt
	usus essem, jeg havde	passus essem, jeg	partitus essem, jeg
	brugt	havde taalt	havde delt
Imperativ.			
	utere, brug!	patere, taal!	partire, del!
	utitor, du skal bruge	patitor, du skal	partitor, du skal
		taale	dele
Infinitiv.			
	uti, at bruge	pati, at taale	partiri, at dele
	usus esse, at have	passus esse, at have	partitus esse, at
	brugt	taalt	have delt
	usūrus esse, at ville	passūrus esse, at ville	partitūrus esse, at
	bruge (ikke usum	taale (ikke pas-	ville dele (ikke
		sum iri)	partitum iri)
Supinum.			
	usum, for at bruge	passum, for at taale	partitum, for at
			dele
	usu, at bruge	passu, at taale	partitu, at dele
Gerundium.			
	utendum, at bruge	patiendum, at taale	partiendum, at dele
Participier.			
	utens, brugende	patiens, taalende	partiens, delende
	usus, havende brugt	passus, havende	partitus, havende
		taalt	delt
	usurus, villende	passurus, villende	partiturus, villende
	bruge	taale	dele
Gerundiv			
(den eneste Form med passiv Betydning.)	utendus, burdende	patiendus, partiendus,	burdende
	bruges	taales	deles

§ 14.

Præpositionerne.

a) de, der styre Accusativ:

Ad, *hen til; ved* (om Stedet)

adversus, *henimod; imod*

ante, *foran; før*

apud, *hos; ved* (om Stedet, = ad)

circa,   }   om = *omkring*
circum,   }   om = *omkring*

circiter, *omtrent ved, omtrent paa* (om Tiden)

cis,   }   *paa denne Side af*
citra,   }   *paa denne Side af*

contra, *lige overfor; imod* (i fjendtlig Betydning)

erga, *imod* (om velvilligt Sindelag)

extra, *udenfor*

infra, *nedenfor*

inter, *imellem, iblandt*

intra, *indenfor*

juxta, *ved Siden af*

ob, *lige for; formedelst*

penes, *hos* (i Betydningen *i ens Magt*)

per, *igjennem, henover; ved* (om Middel og Maade)

pone, *bag ved*

post, *bag ved; efter*

praeter, *forbi; foruden; undtagen*

prope, *nær ved*

propter, *paa Grund af*

subter, *nedenunder*

supra, *ovenfor*

secundum, *næst efter, i Overensstemmelse med*

trans, *paa hin Side af*

ultra, *paa hin Side af, udover.*

b) de, der styre Ablativ:

Ab eller   }
a (kun foran Consonanter)   }   *bort fra, af*
coram, *i Nærværelse af*

cum, *med = tillige med.* (Sættes bag efter og smelter sammen med de personlige, det reflexive, de relative og de spørgende Pronominer: *mecum, tecum, nobiscum, vobiscum, secum, qvocum, qvacum, qvibuscum*)

de, *ned af, fra; om = angaaende*

ex eller   }
e (kun foran Consonanter)   }   *ud af*
prae, *foran; for; i Sammenligning med*
pro, *for = i Steden for; for = til Bedste for*
sine, *uden*
tenus, *indtil* (om Stedet. Sættes bag efter sin Styrelse.)

c) de, der styre enten Accusativ eller Ablativ:

Med Acc. i Betydningen   Med Abl. i Betydningen

In,	ind	inde
ud	} paa eller i	ude
hen	} henne	} paa eller i

sub,	<i>ind</i>	<i>under</i>	<i>inde</i>	<i>under</i>
	<i>ud</i>		<i>ude</i>	
super,	<i>hen</i>		<i>henne</i>	
	<i>over</i> , <i>ovenpaa</i>		<i>om</i> = <i>angaaende</i> (= de).	

§ 15.

Adverbierne.

a) Af Adjektiver af første og anden Declination dannes Adverbier ved at lægge **e** til Stammen, f. Ex.:

severe, *strentg* af severus; pulchre, *smukt* af pulcher; misere, *ulykkelig* af miser; men **bene**, *godt*, *vel* af bonus.

Af Adjektiver af tredie Declination dannes Adverbier ved at lægge **iter** til Adjektivets Stamme, f. Ex.:

fortíter, *tappert* af fortis; acríter, *heftig* af acer; celeríter, *hurtig* af celer; felicíter, *lykkelig* af audacter, *dristig*; prudenter, *klog*; facile, *let*, difficulter, *vansklig*,

Kun **ter** er føjet til Stammen i audacter, *dristig* af audax samt i alle dem, der komme af Adjektiver paa **ns**, f. Ex.:

prudenter, *klogt* af prudens.

Af facilis danner facile, *let* og af difficilis difficulter, *vansklig*.

b) Adverbiernes Comparativ er lig med Adjektivernes Comparativ i Neutrum, og Adverbiernes Superlativ danner ved at lægge **e** til Adjektivets Superlativstammen f. Ex.:

severe, <i>strentg</i> ,	severinus, <i>strenge</i> ,
pulchre, <i>smukt</i> ,	pulchrius, <i>smukke</i> ,
misere, <i>ulykkelig</i> ,	miserius, <i>ulykkelige</i> ,

severissime, <i>strenget</i> eller <i>meget strengt</i> ,	severissime, <i>strenge</i> ,
pulcherrime, <i>smukkest</i> eller <i>meget smukt</i> ;	pulcherrime, <i>smukke</i> ,
miserissime, <i>ulykkeligest</i> eller <i>meget ulykke-</i>	miserissime, <i>ulykkelige</i> ,

lig;	fortissime, <i>taprest</i> eller <i>meget tappert</i> ;
acerrime, <i>heftigst</i> eller <i>meget heftig</i> ;	acerrimus, <i>heftigere</i> ,
celerrime, <i>hurtigst</i> eller <i>meget hurtig</i> ;	celerius, <i>hurtigere</i> ,
felicissime, <i>lykkeligst</i> eller <i>meget lykkelig</i> ;	felicius, <i>lykkeligere</i> ,
audacissime, <i>dristigst</i> eller <i>meget dristig</i> ;	audacius, <i>dristigere,</i>
prudentissime, <i>klogest</i> eller <i>meget klog</i> ;	prudentius, <i>klogere</i> ,
facillime, <i>lettest</i> eller <i>meget let</i> ;	facilius, <i>lettere</i> ,
difficilime, <i>vanskligest</i> eller <i>meget van-</i>	difficilis, <i>vanskligere</i> ,
pessime, <i>verst</i> eller <i>meget slet</i> ;	melius, <i>bedre</i> ,
pejus, <i>verre</i> ,	optime, <i>bedst</i> eller <i>meget godt</i> ;
	skelig;

Syntaktiske Regler.

I. Et *Adjectiv* retter sig i Kjøn, Tal og Casus efter det *Substantiv*, hvortil det hører, f. Ex. *vita beata; silvae magnae; servus fidus; consilium malum; agricola parcus; castra magna*.

II. *Subjectet* staar i Almindelighed i Nominativ. *Verbet* retter sig efter *Subjectet* i Person og Tal, f. Ex. *Servus dominum amat. Servi dominum amant.*

Det *personlige Pronomen* som *Subject* udelades, undtagen naar det udhæves, f. Ex. *Amas, du elsker. Amat, han (hun) elsker.*

Med *Participier* og *Gerundiv*, der ere Verbets *adjectiviske Former*, forholder det sig, som det er angivet i I, f. Ex. *Dominus amatus est. Domini amandi sunt.*

III. *Objectet* staar i Accusativ, f. Ex. *Servi dominum amant.*

IV. *Hensynsbetegnelsen* staar i Dativ. Den findes
a) ved visse transitive Verber, f. Ex. *Mensam poetae donavi. Amico pecuniam deboeo.* Dette Forhold udtrykkes ofte paa Dansk ved Præpositionen *til*, men aldrig paa Latin ved *ad*;

b) ved Adjectiver, f. Ex. *verbum aptum servo, et Ord passende for en Slave.* Dette Forhold udtrykkes oftest paa Dansk ved Præpositionen *for*, men aldrig paa Latin ved *pro*.

V. De Verber, der betyde *at gjøre til, kalde og anse for*, have foruden Objectsaccusativen en anden Accusativ som Prædicatsord til den første, f. Ex. *Populus bonos viros tribunos creavit, Folket valgte gode Mænd til Tribuner.* *Habeo magistrum justum, jeg anser Læreren for retfærdig.* (*Saluto te patrem, jeg hilser dig som Fader.*)

I Passiv bliver den active Sætnings Object til Subject og Sætningens anden Accusativ bliver Prædicatsord til Subjectet og sættes i samme Casus som dette, altsaa i Almindelighed i Nominativ, f. Ex. *Boni viri tribuni creati sunt, gode Mænd valgtes til Tribuner.* *Magister justus habetur, Læreren anses for retfærdig.*

VI. Verberne *at være* og *blive* have et Prædicatsord, der staar i samme Casus som Subjectet, altsaa i Almindelighed i Nominativ, f. Ex. *Vir bonus est. Magister poëta fuit.*

VII. Naar en activ Sætning forandres til en passiv, bliver Objectet Subject, og Subjectet sættes, hvis det betegner et levende Væsen, i Ablativ styret af Præpositionen **ab** (eller **a**), hvis ikke, i Ablativ uden Præposition (se VIII), f. Ex. *Servus ancillam amat. Ancilla a servo amatur.* — *Tela elephantos terrent. Elephanti telis terrentur.*

VIII. Den Ting eller den Egenskab (ikke Person), ved Hjælp af hvilken noget udføres, sættes i Ablativ, Latinsk Læsebog f. Beg.

Midlets Ablativ, f. Ex. Patriam armis liberamus, *vi befri Fædrelandet ved Vaaben.*

IX. Et Pronomen retter sig i Kjøn og Tal efter det Substantiv, hvorpaa det går eller hvortil det hører, men i Casus efter sin egen Stilling i Sætningen.

X. Naar der til et Substantiv føjes en Apposition, staar denne i samme Casus.

XI. Tidsbestemmelsen paa Spørgsmaalet hvor længe sættes i Åccusativ, f. Ex. Graeci multos annos floruerunt, *Grækerne blomstrede i mange Aar.*

Tidsbestemmelsen paa Spørgsmaalet naar sættes i Ablativ, f. Ex. æstate, om Sommeren, anno ducentesimo, i Aaret 200.

Tidsbestemmelsen paa Spørgsmaalet i Løbet af hvilken Tid eller indenfor hvilken Tid sættes i Ablativ, f. Ex. Romani multis annis naves non aedificaverunt, *Romerne byggede i Løbet af mange Aar ikke Skibe.*

Tidsbestemmelsen paa Spørgsmaalet hvorlænge efter eller før sættes i Ablativ **foran** ante og post, f. Ex. multis annis post bellum, *mange Aar efter Krigen*, multis annis post, *mange Aar efter*, multo post, *meget efter*, *længe efter*. Istedenfor multis annis post kan man sige post multos annos, *efter mange Aars Forløb.*

XII. Et Substantiv eller substantivisk Pronomen forbundet med et andet Substantiv eller et Adjectiv eller Participium sættes i Ablativ paa Spørgsmaalet under hvilke Omstændigheder, absolut Ablativ eller dobbelt Ablativ, f. Ex. Rege duce, Kongen Anfører : idet Kongen var Anfører eller under Kongens Anførsel. Italia domita, Italien undertvungen : efter at Italien var undertvungen eller efter Italiens Under-tvingelse. Hierone mortuo, Hiero død : da Hiero var død eller efter Hiero's Død. Rege adjuvante, Kongen hjælpende : idet Kongen hjalp eller med Kongens Hjælp.

XIII. Conjunctionen **qvum** forbides i Betydningen naar med Indicativ, i Betydningen da med Conjunctiv.

XIV. Genitiv sættes for at betegne en Del af noget, partitiv Genitiv eller Delingsgenitiv, f. Ex. Pars insulae, en Del af Øen. Nemo nostrum, ingen af os. Multi militum, mange af Soldaterne.

XV. Ved Navne paa Byer og mindre Øer sættes Accusativ **uden** Præpositionen in paa Spørgsmaalet hvorhen, Ablativ **uden** Præpositionen ex paa Spørgsmaalet hvorfra, og ligeledes Ablativ **uden** Præpositionen in paa Spørgsmaalet hvor, undtagen i Enkelttalsord af første og anden Declination, hvor man sætter Genitiv, f. Ex. Carthaginem, til Carthago; Carthagine, fra C. eller i C.; Syracusas, til Syracus;

Syracusis, *fra* eller *i* S. Romam, *til* Rom; Roma, *fra* Rom; Romae, *i* Rom. Ligesaa: domum, *til* Huset, *hjem*, domo, *fra* Huset, *hjemme*fra; domi, *i* Huset, *hjemme*.

XVI. I Sætninger, der indledes med **ut**, *for at*, og *ne*, *for at ikke*, sættes Conjunction, som paa Dansk gjen- gives ved Omskrivning med Hjælpeverbene *skal*, *skulde* og *kan*, *kunde*. Disse Sætninger kaldes Hensigtssætninger.

XVII. Efter Verber, der betegne en Ytring, Mening eller Kundskab følger paa Latin, svarende til en dansk Gjenstandssætning med *at*, en Sætning uden Conjunction, hvori Subjectet staar i Accusativ og Verbet i Infinitiv. Denne Sætningsforbindelse kaldes Accusativ med Infinitiv, f. Ex.

dico me amare, <i>jeg siger</i> ,	<i>at</i>	dixi me amare, <i>jeg sagde</i> ,	<i>at</i>
<i>jeg elsker</i>		<i>jeg elskede</i>	
dico me amavisse, <i>jeg siger</i> ,	<i>at</i>	dixi me amavisse, <i>jeg sagde</i> ,	<i>at</i>
<i>at jeg elskede</i> ,	<i>har elsket</i>	<i>jeg havde elsket</i>	
dico me amaturum esse, <i>jeg</i>	<i>dixi me amaturum esse</i> , <i>jeg</i>		
<i>siger</i> ,	<i>sagde</i> ,	<i>at jeg vilde elskede</i>	

XVIII. Efter Verber, hvori der ligger Betydningen af *at virke*, følger paa Latin, svarende til en dansk Gjenstands- sætning med *at*, en Sætning med **ut**, *at*, eller *ne*, *at ikke*, hvori der staar Conjunction, som paa Dansk ofte gjen- gives ved en Omskrivning med Hjælpeverbet *skal*, *skulde*. Disse Sætninger kaldes Gjenstandssætninger.

XIX. Paa Spørgsmalet *ad hvilken Vej* sættes A- lativ, f. Ex. *angusta via*, *ad en snæver Vej*.

XX. I Sætninger, der indledes med **(ita) ut**, *saa at* og **(ita) ut non**, *saa at ikke* sættes Conjunction. Disse Sætninger kaldes Følgesætninger.

FORTEGNELSE

over

de i Læsebogen forekommende Ord.

A.

ab, *foran Consonanter (ikke h)*
ogsaa a, bort fra, fra (smagn. ex); af.
 abalieno, 1, fjerner, løsriver.
 abeo, abii, abitum, abire (eo),
     gaar bort, drager bort.
 absum, affui, —, abesse, er fra-
     værende, er borte.
 accipio, accipi, acceptum, 3 (ca-
     pio), modtager, faar; cladem,
     damnum accipere, lide et Neder-
     lag, Tab.
 accipiter, tris, m., Høg.
 acer, acris, acre, heftig.
 acies, aciei, f. Egg; Slagorden;
     Slag; acie, ved Slag, i et Slag.
 acuo, acui, acutum, 3, skærper.
 acutus, skarp.
 ad, *Præp. m. Acc.*, hen til (smagn.
     in); ved (om Stedet).

addūco, adduxi, adductum, 3, fø-
     rer til, bevæger.
 adeo, *Adverb.*, i den Grad, saa.
 adīmo, adēmi, ademptum, 3, fra-
     tager, berører.
 adjūvo, adjūvi, adjütum, 1, un-
     derstøtter (*med Acc.*); hjælper
     med.
 adorior, adortus sum, 4, angriber.
 adsum, affui, —, adesse, er til-
     stede; med *Dativ* understøtter.
 adventus, 4, m., Ankomst.
 adversus, *Præp. m. Acc.*, imod.
 aedifico, 1, bygger.
 Aegates insulae, *Gen.* Aegatum
     ins., de øgatiske Øer, vest for
     Sicilien.
 aegre, *Adv.*, nødig; aegre fero,
     tager ilde op.
 aeqvus, lige, jævn; rolig; billig,
     gunstig.

aerarium, n. Skatkammer.
 aes, aeris, n. Bronce.
 aestas, atis, f. Sommer.
 aetas, atis, f. Alder, Levealder.
 affero, attuli, allatum, afferre, hib-
     bringer; ansører, angiver.
 Africa, f. Africa.
 Africānus, Africanner; africanist.
 ager, agrī, Mark.
 aggredior, aggressus sum, 3, an-
     griber (= adorior).
 agnosco, agnōvi, agnītum, 3, fjen-
     der, gjenfjender.
 ago, ēgi, actum, 3, driver; hand-
     ler; forhandler; triumphum ago,
     holder Triumph.
 agricōla, m. Landmand.
 agricultura, f. Agerdyrkning.
 albus, hvit.
 Alexander, dri, græst Navn.
 aliquamdiu, *Adv.*, en Tid lang.
 aliquot, ubøjeligt *Adject.*, nogle,
     adfillige.
 aliis, *demonstr. Pron.*, en anden;
     aliī—aliī, nogle—andre.
 allicio, allexi, allectum, 3, hid-
     løffer.
 alligo, 1, fastbinde.
 Alpes, ium, f. Alperne.
 alter, *demonst. Pron.*, den ene
     eller den anden af to; alter—
     alter, den ene — den anden.
 altus, høj; dyb.
 amicitia, f. Venfab.
 amīcus, venlig med *Dativ*; Ven.

amitto, amīsi, amissum, 3, taber-
     mister.
 āmo, 1, eliser, holder af.
 ancilla, f. Tjenestepige.
 angūlus, 2, m. Krog, Hjørne.
 angūstus, snæver.
 animal, alis, n. levende Væsen
     (Menneker og Dyr).
 anīmus 2, m. Sjæl, Sind, Sinde-
     lag; Mod.
 annus, 2, m. År.
 ante, *Præp. m. Acc.* foran; før.
 antea eller ante, *Adverb.* forhen,
     før.
 antiquus, gammel, gammelbægs.
 Apennīnus med og uden mons, m.
     Apenninerne.
 aperio, aperui, apertum, 4, aabner.
 apertus, aaben.
 apparet, apparuit, —, 2, det viser sig.
 appello 1, falder.
 appropinquo 1, med *Dativ*, nær-
     mer mig til.
 aptus, passende for, stiftet til.
 āpus, *Præp. m. Acc.*, hos; om
     Stedet ved.
 Apulia, f. Apulien, det sydøstligste
     Landstaf i Italien.
 āqva, f. Vand.
 aqvila, f. Ørn.
 arbitror, 1, tror.
 arbor, oris, f. Træ.
 Archimēdes, is, græst Navn.
 ardeo, arsi, arsum, 2, brænder
     (*intransitivt*).

- argentum, n. Sølv.
- arma, orum, n. Plur., Vaaben.
- armo 1, bevæbner.
- Arnus 2, m. Floden Arno.
- ars, artis, f. Konst.
- arx, arcis, f. Borg, Fæstning.
- ascendo, ascendi, ascensum, 3, stiger op; bestiger.
- astringo, astrinxī, astrictum, 3, tilslutter, forpligter.
- atque, foran Consonanter (ikke h) ogaa ac, og.
- atrox, Gen. ōcis, gruelig, forfærdelig, blodig.
- auetor, ūris, m. Øphavsmænd; auctor defectionis, Øphavsmænd til Græfaldet.
- auctumnus, 2, m. Æfteraar.
- audax, Gen. ōcis, dristig, hjælt.
- audacter, Adverb., dristig, hjælt.
- audeo, ausus sum, audere, vover.
- audio, 4, hører.
- augeo, auxi, auctum, 2, forøger.
- aurum, n. Guld.
- auspiciun, n. Varsel (egentl. fugle-sue).
- aut, eller; aut—aut, enten—eller.
- auxilium, n. Hjælp; auxilio (Dativ), til Hjælp; auxilia, orum, hjælpe-tropper.
- avārus, havestyg, gjerrig.
- avis, is, f. fugl.
- āvus, 2, m. Bedstefader.
- B.
- beātus, lyffelig (som føler sig lyft-felig, smlym. felic).
- bellicōsus, trigerst.
- bellum, n. Krig.
- bēne (Adverb. af bonus) godt, vel.
- beneficium, n. Belgjerning.
- benigne, Adverb. med Velvilje, med Glæde.
- bestia, f. Dyr (modsat Menneks, smlym. animal).
- bis, Adverb., to Gange.
- bonus, god; bonum, n. et Gode;
- bona, ūrum, Godser, Ejendomme.
- bos, bōvis, Plur. boves, bōum, būbus, m. Øre; f. Sko.
- brēvis, e, fort.
- C.
- cado, cecidi, cāsum, 3, fælder.
- caecus, blind; Tilmavn til Appius Claudius.
- caedes, is, f. Blodbad.
- caedo, cecidi, caesum, 3, fælder, nedhugger.
- Caesar, ūris, m. romerisk Navn.
- cälor, ūris, m. Barne.
- Campania, f. Campanien, en Del af det nuværende Neapel.
- campus, 2, m. flad Mark; Plur. (stor) Slette.
- cānis, is, m. og f. Hund.
- Cannae, ārum, f. Landsby i Apulien.
- Cannensis, e, cannensfist; pugna C., Slaget ved Cannæ.

- cantus, 4 m. Sang.
- capiro, ceipi, captum, 3, tager; erobrer (en By); fanger; consilium c., fatter en Beslutning, lægger en Plan; arma c. gribet Vaabnene, gribet til Vaaben.
- captivus, 2, m. Fange.
- Capua, f. Hovedstaden i Campagnien.
- cāput, capitis, n. Hoved; Hovedstad.
- Carthaginensis, e, carthaginensis; en Carthaginier.
- Carthago, inis, f. Carthago; Carthago Nova, Ny-Carthago, det nuværende Carthagena.
- cārus, hjær.
- castra, ūrum, n. Plur., Lejr.
- cāsus, 4, m. Tilfælde; Ulykke.
- Cato, ūnis, romerisk Navn.
- causa, f. Sag; Grund; Paaſkud; med Genitiv, Grund til, Paaſkud til.
- cautus, forsigtig.
- celer, celeris, celere, hurtig.
- celeriter, Adverb. hurtig.
- censeo, censui, censum, 2, mener; vedtager.
- certamen, inis, n. Bæddefamp; Kamp.
- ceteri, ae, a, de øvrige, de andre.
- cibus, 2, m. Spise, Føde.
- Cicero, ūnis, m. romerisk Tilmavn.
- cingo, cincti, cinctum, 3, omgiver.
- circa eller circum, Prep. m. Acc. om, omfring.
- circumjicio, circumjēci, circumjectum, 3, (jacio), lægger omkring; circumjectus, omliggende (egenl. omlagt).
- circumvenio, circumvēni, circumventum, 4, omgaar, omringer.
- Cisalpinus, som er paa denne Side af Alperne.
- civis, is, m. Borger; f. Borgerinde.
- civitas, atis, f. Stat (Borger-samfund, smlym. res publica).
- clādes, is, f. Ulykke, Nederlag; cladem accipio, lider et Nederlag.
- clam, Adverb. hemmelig.
- clāmo, 1, raaber.
- clārus, klar, tydelig; berømt.
- classis, is, f. Flade.
- claudio, claudi, clausum, 3, luffer.
- coelum, n. Himmel.
- coena, f. Hovedmaaltidet ø: Middagsmaalidet (som findt Sted hen paa Æftermiddagen).
- coeno, 1, spiser til Middag.
- coepi, Perfectum uden Præsens, begyndte.
- cognōmen, inis, n. Tilmavn.
- cognosco, cognōvi, cognitum, 3, lærer at hjænde, faar at vide.
- cōgo, coēgi, coactum, 3, (ago), tvinger.
- collega, m., Collega, Embedsbroder.
- colloquium, n. Samtale (i et bestemt Øjemed, smlym. sermo).

cōlor, ūris, m. Farve.
 columba, f. Due.
 columbarium, n. Duehus, Dueflag.
 columnna, f. Søjle.
 commemōro, 1, omtaler.
 committo, commisi, commissum, 3, proelium, begynder et Slag.
 compāro, 1, anklaffer, samler.
 complūres, bojes som plures (af plus), flere ø: abfistlige.
 compōno, composui, compositum, 3, sætter sammen; ordner, mægler.
 condicio, ūnis, f. Betingelse.
 condo, condidi, conditum, 3 (af do, 1), anslægger.
 conféro, contuli, collatum, conserre, bringer sammen, hibbringer; (billedlig) ofrer.
 conficio, confeci, confessum, 3, ender.
 confiteor, confessus sum, 2, tilstaaer.
 configlo, confixi, conflictum, 3, kæmper, leverer et Slag.
 conflo, 1, sammenblæser; smælter.
 congregior, congressus sum, congrēdi, går sammen, støder sammen.
 conjungo, 3, forener, forbinder.
 cōnor, 1, søger ø: forsøger.
 conseendo, concendi, consensum, 3, bestiger.
 consilium, n. Beslutning; Plan; Raad; Klogfæb.
 consisto, consti, constitum, 3, tilser mig, standser (intr.) faar No.

conspicio, conspexi, conspectum, 3, faar Øje paa, ser.
 constantia, f. Uddholdenhed, fasthed.
 constituo, 3, fastsætter, beslutter.
 consul, consulis, m. Consul.
 consuetudo, ūnis, f. Vaner.
 contingit, contigit, —, 3, med Dativ, det falder i ens Lod, lyffes en.
 continuus, sammenhængende, i Træk.
 contra 1) *Praeposit*, m. Acc., imod (fjendtlig); 2) *Adverb.* derimod.
 converto, converti, conversum, 3, vender; *Passiv* vender mig.
 convivium, n. Gjæstebud.
 copia, f. Forraab, Rigdom; copiae, arum, Træpper.
 cornu, 4, n. Horn.
 corpus, ūris, n. Legeme.
 cras, *Adverb.*, imorgen.
 creo, 1 (ikke 2), frembringer, vælger; med to Acc. vælger til.
 cresco, crevi, cretum, 3, vører.
 criminor, 1, beskylder.
 ermis, is, m. Haarslætning.
 erudēlis, e, grusom.
 crudeliter, *Adverb.* grusomt.
 eruentus, blodig.
 cum, *Praep. m. Abl.*, med ø: til-ligemed.
 cunctatio, ūnis, f. Nølen.
 Cunetator, ūris, m. Nølseren, romersk Tilnavn.
 cupidus med *Genitiv*, begærlig efter.
 cur, hvorfor.
 curia, f. Raadhuset.

cūro 1, søger for, plejer.
 custodio, 4, bevogter.
 D.
 damnum, n. Tab.
 de, *Praep. m. Abl.*, ned af; om ø: angaaende.
 dea, f. Gudinde.
 debello, 1, ender Krigen.
 debeo, 2, skylder; med *Infinitiv* bør.
 debilito, 1, svækker.
 decerno, decrevi, decretum, 3, bestemmer, beslutter; tildele (ved en Beslutning).
 dedecus, dedecoris, n. Skam (af decus, ūris, Pryd, Ære).
 dēdo, dedidi, deditum, 3, over-giver, udleverer.
 dedūco, fører ned; løffer ned.
 defectio, ūnis, f. Frafaldb.
 defendo, defendi, defensum, 3, forsvarer.
 deficio, defeci, defectum, 3 (= descisco), falder fra.
 deinde, *Adv.*, dernæst.
 delecto, 1, fornøjer, glæder.
 deleo, delivi, delatum, 2, ødesælger; tilintetgjør; udsletter.
 deligo, deligi, delectum, 3, udvælger.
 demergo, demersi, demersum, 3, nedfænster, borer i Sænk.
 deminuo, 3, formindsker, forringør.
 deniqve, *Adverb.*, endelig (i en Opregning, smlgn. tandem).
 dens, dentis, m. Tand.
 deporto, 1, fører bort.

descendo, descendit, descendum, 3, stiger ned.
 descisco, descivi, descitum, 3, falder fra en (og slutter sig til en anden).
 describo, 3, affjriver; tegner; indberer, fordeler (in, paa).
 desino, desii, desitum, 3, ophører med.
 desum, defui, —, deesse, mangler; med *Dativ*, svigter.
 deus, m. Gud.
 devōro, 1, opæder.
 dico, 3, figer; taler; udnævner.
 dictator, ūris, m. Dictator.
 dies, 5, m. Dag.
 difficilis, e, vanskelig.
 difficulter, *Adverb.*, vanskelig.
 discedo, discessi, discessum, 3, gaar bort.
 dissimilis, e, med *Genitiv*, usig.
 dissvadeo, dissväsi, dissväsum, 3, fraraader, raader fra.
 diu, *Adverb.*, længe.
 diuturnus, langvarig.
 dives, *Genitiv* divitis, rig.
 divido, divisi, divisum, 3, deler; adfistler.
 do, dēdi, dātum, dāre, 1, giver.
 doceo, docui, doctum, 2, lærer (andre).
 doleo, dolui, —, 2, føler Smerte; gjør ondt.
 dōlor, ūris, m. Smerte, Sorg.
 dōlus, 2, m. Svig, List.

domīnus, 2, m. Herre.
dōmo, domui, domītum, 1, tæmmer,
undertvinger.
dōmus, 4, f. Hūs.
dōno, 1, fører, sjænker.
dōnum, n. Gave.
dormio, 4, sover.
dubius, twilshom; sine dubio, uden
Twivl.
dūco, 3, fører; afleder; med to
Acc. anser for.
dūrus, haard.
dux, dūcis, m. og f. Anfører;
Bejviser.

E.

edūco, 1, opdrager (*smlgn.* edūco,
3, fører ud.)
effemīno, 1, gjør kvindagtig, gjør
hødagtig.
effīcio, effēci, effectum, 3, frem-
bringer; damner; bevirker.
effugio, effūgi, effugītum, 3, und-
styr, undkommer.
egregius, udmærket.
elābor, elapsus sum, 3, undslipper.
elephantus, 2, m. Elephant.
eligo, elēgi, electum, 3, udvælger.
enim, thi (paa anden Plads i
Sætningen, *smlgn.* nam.)
eo, ivi, itum, ire, gaar.
eo, *Adverb.*, derhen.
eqves, itis, m. Ryttær.
eqvester, stris, stre, som hører til
en Ryttær; Ryttær.
eqvus, 2, m. Hest.

eripio, eripui, ereptum, 3 (rapio),
frariver, tager fra; berøver.
et, og; efter en Nægtelse i det
foregaaende Led men; et — et,
baade — og.
etiam, ogsaa; endogsaa; ved en
Comparativ endnu.
etiamtunc, endnu (*om Fortiden.*)
Etruria, f. Etrurien, det nuværende
Toscana.
eventus, 4, m. Udfald.
evito, 1, undflyr, undgaar.
ex, foran Consonanter (ikke h)
ogsaa e, uðaf, ud fra (*smlgn.*
ab)
excello, excellui, —, 3, udmærker
mig.
excipio, excēpi, exceptum, 3, und-
tager; modtager (en Person).
excito, 1, vækker.
exclāmo, 1, udbryder.
exercitus, 4, m. Hær.
exiguus, ringe, ubetydelig.
exitus, 4, m. Udgang; Udfald.
exerior, expertus sum, 4, prøver.
expōno, exposui, expositum, 3,
fremsets, forebringer.
expugno, 1, stormer, indtager (ved
Storm).
exspecto, 1, venter.
exsul, *Genitiv* exsūlis, landsflygtig.
extendo, extendi, extensum, 3,
udvider.
extra, *Prap. m. Acc.*, udenfor.
extrēmus, yderst.

F.

fabūla, f. Fabel.
facilis, e, let (at udøvre, *smlgn.*
lévis, e, let at løfte, bære.)
facile, *Adv.* let.
facio, 3, gjør; pacem, foedus,
amicitiam facio, slutter Fred,
Overenskomst, Venstaf; iter facio,
drager, marscherer; proelium fa-
cio, leverer et Slag, indlader
mig i Kamp; caudem facio, an-
retter et Blodbad.
fallo, fefelli, falsum, 3, stuffer;
undgaar ens Øpmærksomhed.
fama, f. Rygte, Ry.
fascis, is, m. Knipe.
fecundus, frugtbar.
felix, *Genitiv* felicis, lykkelig ɔ:
heldig (*smlgn.* beatus).
feliciter, *Adverb.*, heldig.
femīna, f. Kvinde.
fere, *Adverb.*, omtrænt, næsten.
fēro, tuli, latum, ferre, 3, bringer.
ferrum, n. Jærn, (*billedlig*) Sværd.
fertilitas, atis, f. Frugtbarhed.
ferus, vild.
fidus, trofast.
filia, f. Datter.
filius, 2, m. Søn.
finio, 4, begrænser, ender.
finis, is, m. Grænse, Ende; fines,
finium, Land.
finitimus, tilstødende, Nabo-
sio, factus sum, siéri, *Passiv til*
facio, gjøres, sler.

firmus, fast, stærk.
flagro, 1, brænder (*intrans.*)
floreo, ui, —, 2, blomstrer.
flos, öris, m. Blomst.
flūmen, īnis, n. Flod.
foedus, éris, n. Overenskomst.
foedus, hæslig, skammelig.
fons, fontis, m. Kilde.
forma, f. Form, Figur.
fortis, e, hjæl, tapper.
fortiter, *Adv.* hjælt, tappert.
fortitudo, īnis, f. Rkjæhed, Tap-
perhed.
fortūna, f. Skjæbne, Lykke.
fōrum, n. Tørv.
fossa, f. Grav.
frater, fratris, m. Broder.
frētum, n. Høvñævring, Strede.
frigus, öris, n. Rusle.
frumentum, n. Korn.
frustra, *Adverb.*, forgæves.
fūga, f. Flugt.
fugio, fugi, fugitum, 3, flygter.
fūgo, 1, jager paa Flugt.
fulmen, īnis, n. Lynstraale.
fundō, fudi, fusum, 3, gyder; flaar
(en Hær).
funis, is, m. Tov, Reb.

G.

Gallia, f. Gallien, enten G. Cisal-
pīna, Norditalien, eller G. Tran-
salpīna, Frankrig.
Gallus, 2, m. Galler.
gēner, *Genitiv* genēri, m. Sviger-
søn.

gens, gentis, f. Folkeslag.
gēnu, 4, n. Knæ.
gēnus, ēris, n. Slags, Art.
gēro, gessi, gestum, 3, bærer (paa mig); bellum gero, førerkrig; rem gero, udfører et hværv, kæmper.
gladius, 2, m. Sværd.
gloria, f. Veropræmelse, Ere.
Graecia, f. Grækenland.
Graecus, græf; en Græker.
gratia, f. Tak.
grātus, tafnemlig.
grāvis, e, tung; (*billedlig*) haard.

H.

habeo, 2, har; honorem habeo, vijer Ere; med to Acc. anser for.
habito, 1, bor.
Hamilcar, āris, m. } puniske
Hannibal, ālis, m. } Hannibal, ālis, m. } Ravne.
Hasdrubal, ālis, m. } Ravne.
Hercules, is, m. græf Halsvgud; columnae Herculis, Gibraltars্টredet.
hēri, Adverb., igaar.
hiberno, 1, overvintrer.
hibernus, som hører til Binteren, Binter; hiberna, örum (*underforstaaet castra*), Binterlejr, Bintervarter.
Hibērus, m. Øloden Ebro.
hic, dem. Pronom., denne (her).
hic, Adverb., her.
hiems, hiemis, f. Binter.
Hiēro, ὥνις, m. Navn paa flere Konger i Syracus.

Hispania, f. Spanien.
hodie, idag.
hōmo, homīnis, m. Mennejske; homines, Mennejster, Folk.
honestus, hæderlig.
hōnor, ὥρις, m. Hæder, Ere.
hortor, 1, opfordrer, opmuntrer.
hostis, is, m. Fjende.
hue, herhen.
humānus, menneskelig, menneske-
fjærlig.

I.

ibi, Adverb., der.
idem, demonstr. Pronom., den samme.
igitur, derfor (paa anden Plads i Sætningen, smlgn. itaqve.)
ignis, is, m. Æld.
ignobilis, e, uanset, uanseelig.
ille, demonstr. Pronom., hin; denne (om en i det foregaaende nævnt Person eller Ting.)
illicio, illexi, illectum, 3, løffer.
imperātor, ὥρις, Fæltherre; Kejser.
imperium, n. Herredømme, Com-
mando.
impētro, 1, erholder (ved Bøn).
implōro, 1, bønsfælder.
impōno, imposui, impositum, 3, paafægger; finem impono, med Dativ, gjør Ende paa.
imprūdens, Gen. imprudentis, uslog, uforsigtig.
imprudenter, Adverb., uslogt, ufor-
sigtig.

in, Prep. 1) med Accus. om Ret-
ningens, til ɔ: ind i (smlgn. ad),
2) med Abl. om Opholdet, i,
paa; hos (om Egenskaber hos
Personer); in armis, under
Baaben.
incautus, uforsigtig.
incendo, incendi, incensum, 3, an-
tænder; ophidser, forbitter.
inclino, 1, vender mig til.
inclūdo, inclusi, inclusum, 3,
(claudio), indeflutter, indeflutter.
incōla, m. Indbygger.
inde, Adverb., derfra.
indico, 3, bellum, erflærer Krig.
indignatio, ὥνις, f. Harme.
industria, f. Æver, Virksomhed.
industrius, ivrig, virksom.
ineo, inii, initum, inire, gaar ind;
indgaard.
inexpiabilis, uforsonlig.
infāmis, e, berygtet.
infelix, Gen. infelicitas, ulykkelig
ɔ: uhedlig (smlgn. miser).
inferior, inferius, lavere.
infēro, intūli, illatūm, inferre, 3,
paafører.
infidus, utro.
ingenium, n. Geni.
ingens, Gen. ingentis, umaadelig,
uhyre.
inhonestus, uhæderlig.
inimicus, uvenlig, fjendt med Da-
tit; Uven, (privat) Fjende.
int̄qvus, ugunstig, ubillig.

initium, n. Begyndelse.
injucundus, ubehagelig.
injussu med Genitiv, uden ens
Befaling.
injustus, uretfærdig.
inopia, f. Mangl.
imprimis eller in primis, egenl.
mellem de første ɔ: ifær.
inqvam, jeg figer, Perf. 3. Person
inquit.
insidiae, ärum, f. Plur., Baghold.
instruo, instruxi, instructum, 3,
ordner, opstiller.
insula, f. Ø.
inter, Prep. m. Acc., imellem.
intera eller interim, Adverb.,
midtårtid.
interficio, interfeci, perfectum,
3, dræber.
interior, interius, indre.
interrōgo, 1, spørger.
intersum, med Dat., delstager i.
intrepidus, uforfærdet, fjæl.
inutilis, e, unyttig.
invidia, f. Misundelse.
invīdus, misundelig.
invisus, forhadt.
ipse, demonstr. Pronom., selv, han
selv.
ira, f. Brede.
irātus, vred, forbittret.
is, demonstr. Pronom., den, denne,
han; id qvod, bet, som ɔ: hvad.
ita, Adverb., saaledes.
Italia, f. Italien.

Itälus, m. en Italiener; italienſt (om Personer.)
itäqve, (egenl. og saaledes) derfor (paa første Plads i Setnin- gen, smgn. igitur.)
iter, itinéris, n. Rejſe, Marsch, Bej; iter facio, drager, marscherer.
I.
jacio, 3 (som facio) faſter, flynger.
jam, Adverb., allerede, nu; jam non, iffe længer.
jubeo, jussi, jussum, 2, befaler.
juçundus, behagelig.
jüdex, icis, m. Dommer.
judicium, n. Dom.
judeo, 1, dømmer.
jägum, n. Jag, Bjærgryg.
jumentum, n. Lastdyr.
Juno, önis, f. Gudinden Juno.
jusjurandum, Gen. jurisjurandi, n. Ed.
justitia, f. Rettfærdighed.
justus, retfærdig.
juventus, ütis, f. Ungdom.
jüvo, jüvi, jütum, 1, (med Acc.) hjælper.

L.

läbor, öris, m. Anstrengelse, Ar- bejde.
laboriösus, arbejdsm; besværlig.
Lacedaemonius, 2, m. Lacedæmo- nier, Spartaner.
läcus, 4, m. Sø.
Latinus, latinſt; Latiner, Beboer

af Landſkabet Latium i Mellem- italien.
latrocinium, n. Røvertog (af latro, önis, en Røver).
latus, vid, bred.
lāte, Adverb., vidt.
laudo, 1, roſer.
laus, laudis, f. Ros, Fortjeneste.
legatus, 2, m. Aſſending.
legio, önis, f. Legion, romerſt Troppeafdeling paa 4—6000 Mand.
lévis, e, let (at bære).
lex, lēgis, f. Lov.
liber, libri, m. Bog.
liber, libera, liberum, fri.
libéri, örüm, m. Ørn (modsat Førældre).
libero, 1, befrier.
licet, licuit, —, 2, med Dativ det er tilladt.
lingva, f. Tunge, Sprog.
littera, f. Bogſtaſ; litterae, ärum, Bogſtaſer, et Brev.
löcus, 2, m. Sted.
longus, lang; navis longa, Krigſſſib.
longe, Adverb., langt; longe late- que, vidt og bredt.
lūna, f. Maane.
luscinia, f. Nattergal.
lux, lūcis, f. Lys.
luxuria, f. Overdaadighed.
luxuriösus, overdaabig.

M.
mägis, Adverb. mere.
magister, magistri, m. Lærer;
magister equitum, egenl. An- fører for Rytteriet : Dictatorens Næſtcommanderende.
magistratus, 4, m. Embede; Em- bedsmænd.
magnus, stor, vigtig.
Maherbal, älis, m. puniſt Navn.
mälö, malui, —, malle, 3, vil heller.
mälus, ſlet, ond; malum, et Ønde.
måle, Adverb., ſlet.
Mamertini, Navn paa nogle itali- enke Lejetropper.
mando, 1, overdrager, betror.
maneo, mansi, mansum, 2, bliver : forbliver (sm. fio).
Manlius, 2, m. romerſt Navn.
mānus, 4, f. Hånd; (mindre) Skare.
märe, is, n. Hæv.
Mars, Martis, m. Krigsguden.
Masinissa, m. numidisk Konge.
mäter, matris, f. Møder.
matrōna, f. gift Kone.
mathematicus, 2, m. Matematiker.
maxime, Adverb., mest; ifær.
Maximus, romerſt Tilnavn.
medius, midterſt; media hieme, i den midterste Vinter : midt om Vinteren.
mensa, f. Bord.
mensis, is, m. Maaned.
mentior, 4, lyver.
mercatura, f. Handel.

mercenarius, Lejetrooper; Plur. Leje- tropper.

mereor, 2, fortjener.
mergo, mersi, mersum, 3, dyller, dræfner (transitivt).

meridiānus, som finder Sted om Middag (meridies, 5, m.), Middagſt.

Messāna, f. det nuværende Messina.
metallum, n. Metal.

Metaurus, 2, m. Flod i Umbrien.
metuo, metui, —, 3, frygter.
miles, itis, m. Soldat.

militaris, e, som vedkommer Kri- gen, Krigſt.

milito, 1, gør Krigſtjeneste.
milvus, 2, m. Glente.

mirus, forunderlig.
miser, éra, érum, ulykkelig, elen- dig, ſtaffels.

mitto, mīsi, missum, 3, ſender.

mōdo, Adverb., blot, Kun.

moneo, 2, paaminder.

mons, montis, m. Bjærg.

moriōr, mortuus sum, 3, dør.

morbus, 2, m. Sygdom.

mōror, 1, tøver, doæler.

mors, mortis, f. Død.

mos, mōris, m. Skif.

moveo, mövi, mötum, 2, bevæger.

mox, Adverb., snart; snart efter.

mulier, mulieris, f. Kvinde.

multitudo, inis, f. Mængde.

multus, megen; Plur. mange;

multa, Neutr. Plur. meget.

munio, 4, besætter.
murus, 2, m. Mur.
mutabilis, e, foranderlig.
mūto, 1, forandrer, stifter; *Passiv*,
forandrer mig.

N.

nam, thi (*paa første Plads i Sæt-*
ningen, smlyn. enim).
narro, 1, fortæller.
natura, f. Natur.
nauta, m. Sømand.
navalis, e, som hører til et Skib
eller Søvæsenet, Skibs-, Sø-.
navigatio, ūnis, f. Sejladst.
navigo, 1, sejler.
nāvis, is, f. Skib.
ne, at ikke; for at ikke.
néco, 1, dræber, myrder.
négo, 1, nægter, figer Nej.
negotium (*modsat otium*), n. Be-
skæftigelse, Forretning, Hverv.
nēmo, ubest. subst. Pronom., ingen.
nēpos, nepōtis, m. og f. Barne-
barn.

neque, foran Consonanter (ikke
h) ogsaa nec, og ikke; efter en
Nægtelse i det foregaaende
eller; neque — neque, hverken
— eller; neque tamen, og dog
ikke, men dog ikke, uden at dog.
nescio, nescii, —, 4, ved ikke, for-
staar ikke.
nex, nēcis, f. (voldsom) Døb, Drab.
niger, nigra, nigrum, sort.
nihil, ubest. subst. Pronom., intet.

n̄mis, *Adverb.*, altfør, for meget.
nobilis, e, anset, fornem.
noeo, 2, med *Dativ*, slader.
nōlo, nolui, —, nolle, vil ikke.
nōmen, iuis, n. Navn; nomine,
Abl., ved Navn.
nomino, 1, nævner, talder.
non, ikke.
nondum, *Adverb.*, endnu ikke.
nonne, non ikke.
nonnumquam, *Adverb.*, undertiden.
nōtus, besjendt.
nōvus, ny.
nox, noctis, f. Nat.
nūdus, nøgen.
nullus, ubest. *adject.* Pronom.,
ingen.
numerus, 2, m. Antal, Mængde;
n. hominum, Antal af Menne-
sær.
num, mon vel.
Numidia, f. Numidien, Landstak i
Afrika, vest for Carthago.
Numida, m. Numider.
numquam, *Adverb.*, aldrig.
nunc, nu o: i dette Øjeblik.
nuntio, 1, forkynner; mælder
nuntius, 2, m. Bud, Budsstab; med
Genitiv Bud om noget.
nusquam, *Adverb.*, ingensteds.
O.
obedio, 4, med *Dativ*, adlyder.
obsideo, obsedi, obsessum, 2, be-
lejrer; classe obsideo, blokerer.
obsum, med *Dativ*, slader.

obviam, *Adverb.*, i Møde; obviam
eo alieui, gaar en i Møde.
occultus, sjult, hemmelig.
occupo, 1, bemægtiger sig, besæt-
ter.
Oceanus, 2, m. Oceanet (*modsat*
Middelhavet).
oculus, 2, m. Øje.
odium, n. Hæb.
offero, obtuli, oblatum, offerre, 3,
tilbyder; *Pass.* tilbyder sig (foren).
officina, f. Værksted.
ōlim, *Adverb.*, Fordum, engang.
omnis, e, al, hel, enhver; omnia,
Nentr. *Plur.* alt.
onus, oneris, n. Byrde.
oppidum, n. (mindre) By.
oppōno, opposui, oppositum, 3,
sætter imod, stiller imod en
(alieui).
opportūnus, gunstig.
oppugno, 1, angriber; bestormer.
opulentia, f. Rigdom.
opulentus, rig.
opus, opēris, n. Værk (o. artis,
Konstværk); Nødvendighed; opus
est, det er nødvendigt.
ōra, f. Mand, Kyst.
oratio, ūnis, f. Tale (som en hol-
der).
orātor, ūris, m. Taler.
orior, ortus sum, 4, opstaar; om
en Krig begynder, udbryder.
os, ūris, n. Mund.
otium, n. Fritid.

P.

pālus, palūdis, f. Sump.
Panormus, f. By paa Sicilien.
parcus, sparsommelig.
pareo, 2, med *Dativ*, adlyder.
pāro, 1, bereder, udruster; bellum
paro, ruſter mig til Krig.
pars, partis, f. Del.
partim — partim, dels — dels.
partior, 4, dele.
parvus, lille.
pāter, patris, m. Fader.
patior, passus sum, 3, taaler, ud-
holder; tillader, vil lade (en gøre
noget).
patria, f. Fædreland.
patruus, 2, m. Farbroder.
pauci, paucae, pauca, faa.
pauper, Gen. paupēris, fattig.
pāvo, ūnis, m. Paaflugl.
pāvor, ūris, m. Rødsel.
pax, pācis, f. Fred; pacēm facio,
slutter Fred.
pecunia, f. Penge, Pengesum; magna
pecunia, mange Penge.
pēdes, itis, m. Fodsoldat, Infante-
rist.
per, Prep. m. Ace., igjennem,
henover; ved.
percello, percāli, perculsum, 3,
nedslaaar, slaaar.
percutio, percussi, percussum, 3,
slaaar; securi p. halsshugger.
pereo, peri, peritum, perire, gaar
til Grunde.

periculōsus, farlig.
pericūlum, n. Hare.
persvadeo, persvāsi, persvāsum,
med Dativ, 1) overbeviser, 2)
overtaler (ut, til at).
pertereo, 2, forfræffer.
pēto, petivi, petitum, 3, beder,
ansøger om; peto aliquid ab
aliquo, beder en om noget.
Philippus, græst Navn.
Phoenix, Ieis, en Phōnicier.
physicus, 2, m. Physiker.
pīger, pigra, pigrum, doven.
piscis, is, m. Fisk.
plāceo, 2, *med Dativ*, behager.
plāco, 1, forsoner, formilder.
plānus, flad.
plēnus, *med Genitiv*, fuld af.
pleriqve, pleraeqve, plerāqve, de
fleste.
poena, f. Straf.
Poenus, 2, m. Puner, Carthagī-
nienser.
poēta, m. Digter.
policeor, 2, lover.
Pompejus, 2, m. romerst Navn.
popūlor, 1, phnydrer.
popūlus, 2, m. Følf.
porta, f. Port.
porto, 1, bører, bringer.
portus, 4, m. Havn.
posco, poposci, —, 3, fordrer.
possessio, ūnis, f. Besiddelse.
possum, kan, formaar. *Indicativ*
Pres. possum, pōtes, pōtest,

possūmus, potestis, possunt,
Imperf. potēram, *Fut.* potēro,
Perf. potui, *Plusqv.* potuēram,
Fut. evact. potuēro, *Conjunctiv*
Pres. possim, *Imperf.* possem,
posses, o. s. v., *Perf.* potuērim,
Plusqv. potuissem; *Infinitiv*
Pres. posse; *Perfect.* potuisse.
De andre Maader mangle.
post, *Præp. m. Acc.*, efter.
postea eller post, *Adverb.*, senere,
efter.
postrēmus, bagest, sidst.
postrēmo, *Adverb.*, til sidst.
postūlo, 1, forlanger.
potens, *Gen.* potentis, mægtig.
potentia, f. Magt.
potestas, ātis, f. Magt i *Betyd-*
ning af Besiddelse eller Evne
eller Myndighed.
præbeo, 2, yder.
præclārus, herlig, berømt.
praeda, f. Bytte.
praedo, ūnis, m. Røver.
præficio, præfēci, præfectum,
3, aliquem alicui rei, sætter en
i Spidsen for noget.
præfectus, som *Subst.*, Styrer,
Ansþrer.
præmium, n. Belønning.
præsidium, n. Beskyttelse, Bærn;
Besætning.
præsum, *med Dativ*, staar i Spid-
sen for, commanderer.

praeter, *Præp. m. Acc.*, forbi;
foruden; undtagen.
praeterea, *Adverb.*, desuden.
primum, *Adverb.*, først i *Betydn.*
for det første.
primo, *Adverb.*, først i *Betydn.*
i Begyndelsen.
pro, *Præp. m. Abl.*, til Forsvar
for, til Bedste for; istedenfor.
prœcul, *Adverb.*, fjærnt (fra),
langt (fra).
prōdo, prodidi, proditum, 3, for-
raader.
proelium, n. Slag.
proficio, profeci, profectum, 3,
gjør Fremtrædt, udretter.
proficiscor, profectus sum, 3, bry-
der op; reiser; marscherer.
prohibeo, 2, hindrer; *med Acc.*
m. Inf. hindrer en i at.
projicio, projeci, projectum, 3,
faster hen.
promitto, promisi, promissum, 3,
lover.
promuntorium, n. Forbjærg.
pröpe, 1) *Præp. m. Acc.*, nærvæd,
2) *Adverb.* næsten.
propinquus, nær, nærliggende.
prosper, éra, érum, heldig.
prospére, *Adverb.* heldig.
prōsum, profui, — prodesse, *med*
Dativ, gavner, hjælper.
provincia, f. Virketreds; Provinſ.
prudens, *Gen.* prudentis, Høg.
prudenter, *Adv.*, Høgt.

prudentia, f. Klugstab.
publicus, offentlig; res pubblica,
det offentlige, Staten.
puella, f. Pige.
puer, puéri, m. Dreng; Plur.
pueri, Børn (modsat Vorne).
pugna, f. Kamp, Slag.
pugno, 1, kæmper.
palcher, pulchra, pulchrum, smut;
romerst Tilmavn.
pulchritudo, ūnis, f. Skjønhed.
pullus, 2, m. Rygning.
pulvis, pulvēris, m. Støv, Sand.
Punfeus, punifj.
punio, 4, straffer.
Pyrenaei montes, m. Pyreneerne.

Q.

qvam, *Adv.*, som (efter tam); end.
qvamqvam, *Conjunct.*, endstjønt.
qvære, *Adverb.*, hvorfor.
-que, hængt bagefter et *Ord*, og.
qvérør, questus sum, 3, Flager.
qui, relat. *Pron.*, der, som, hvilken.
qvidam, ubest. *Pron.*, en vis be-
stent.
qvidem, *Adverb.*, virkelig.
qvisqyam, ubest. *subst.* *Pron.*,
nogenomhøfslt.
qvod, *Conjunct.*, fordi.
qvum (udtales gjerne cum), *Con-*
junct., naar; da.

R.

ratio, rapui, raptum, 3, røver.
rāro, *Adverb.*, fjældent.

ratio, önis, f. Fremgangsmaade,
 Middel.
 recipio, recipi, receptum, 3, tager
 tilbage; gjenrober.
 recipero, 1, = recipio.
 reddo, reddidi, redditum, 3 (af
 do, 1), giver tilbage.
 reddeo, redii, redditum, redire, ven-
 der tilbage; *Præs. Partic.* re-
 diens, *Genitiv* redeuntis.
 redimo, redemi, redemptum, 3,
 løsninger.
 refeci, refectum, 3, gør i
 Stand; gjenopretter.
 regio, önis, f. Egn.
 regnum, n. Kongerige, Kongemagt.
 rēgo, 3, styrer.
 relinqvo, reliqui, relictum, 3, efter-
 lader, forlader.
 renovo, 1, fornyr.
 reparo, 1, erstatte.
 repugno, 1, sætter mig imod.
 res, 5, f. Ting, Sag; res publica,
 Stat.
 rescindo, rescidi, rescissum, 3, af-
 rive.
 resisto, restiti, restitum, 3, med
Dativ, modhaar.
 restituo, 3, gjenopretter; giver til-
 bage.
 revertor, reverti, reversum, reverti,
 vender tilbage.
 revoco, 1, falder tilbage.
 rex, rēgis, m. Konge.
 ripa, f. (Flod-) Bred.

S.

rōgo, 1, spørger; beder.
 Rōma, f. Rømt.
 Romānus, romerſt; en Rømer.
 rumpo, rūpi, ruptum, 3, bryder,
 rursus, efter, igjen.

 sacer, sacra, sacram, hellig.
 saepe, *Adv.*, ofte.
 Saguntinus, 2, m. Indbygger af
 Staden Saguntum.
 salus, utis, f. Frelse; Befærdb.
 saluto, 1, hilser.
 scio, scivi, scitum, 4, ved, for-
 staar.
 Scipio, önis, m. romerſt Tilnavn.
 scriba, m. Skriver.
 scribo, 3, skriver.
 scriptor, öris, m. Stribent, For-
 fatter.
 se, reflexivt *Pron.* sig.
 secundum, *Præp. m. Acc.*, ifølge.
 secundus, den anden; gunstig, med
Dativ.
 secūris, is (*Acc.* secūrim, *Abl.*
 secūri), f. Øre.
 sed, *Conjunct.*, men.
 semper, *Adv.*, altid.
 Sempronius, m. romerſt Navn.
 senātus, 4, m. Raad (Raadsfor-
 samling).
 senectus, utis, f. Alderbom.
 sénex, sénis, m., en ældre Mand,
 Ølding.
 sententia, f. Mening.

sentio, sensi, sensum, 4, mærfer,
 føler; faar at mærke, føle; mener.
 sēqvor, secūtus sum, 3, følger,
 følger efter, følger paa.
 sermo, önis, m. Samtale, Sprog.
 servo, 1, frelser.
 servus, 2, m. Slave.
 sevērus, stræng.
 sevēre, *Adv.*, strængt.
 si, hvis; si qvidem, hvis virkelig,
 hvis ellers.
 sic, saaledes.
 Sicilia, f. Sicilien.
 signum, n. Tegn.
 silva, f. Skov.
 silvester, silvestris, silvestre, skov-
 bevoget.
 similis, e, med *Genitiv*, lig.
 sine, *Præp. m. Abl.*, uden.
 singularis, e, enestaaende, overor-
 denlig.
 sīno, sivi, sītum, 3, med *Acc.*,
 tillader, lader.
 situs, beliggende.
 Smyrna, f. By i Lilleasien.
 societas, atis, f. Forbund.
 socius, 2, m. Kammerat, Forbunds-
 følle.
 Socrates, is, m. græst Navn.
 sol, sōlis, m. Solen.
 soleo, solitus sum, solere, plejer.
 sōlus, (bojes som ullus) alene.
 solvo, solvi, solutum, 3, løser;
 betaler.
 sōror, öris, f. Søster.

T.

taceo, 2, tier.
 talentum, n. en Talent, omrent
 4000 Kroner.
 tam, *Adv.*, faa.
 tamen, *Adv.*, dog.

tandem, *Adv.*, endelig : omſider.
tantus, faa stor.
Tarentum, n. Byen Tarent i Syb-
italien.
Tarqvinius, m. romerſt Konge.
teetum, n. Tag.
telum, n. Spyd, Angrebsvaaben.
temere, *Adv.* ubefindig.
temerarius, ubefindig.
tempestas, atis, f. Storm, Uvejr.
templum, n. indviet Sted; Tempel.
tempus, ſris, n. Tid.
teneo, tenui, tentum, 2, holder
beherfster.
terra, f. Jord, Land.
terreo, 2, forſkæffer.
terror, ſris, m. Skraf.
testis, is, m. og f. Bidne.
Thermopylæ, arum, f. befjendt
Pas i Grækenland.
Tiberius, m. romerſt Kejſer.
Tieinus, m. Bislod til Po.
timeo, 2, frygter.
timidus, frugtfom.
tot, ubøjligt, faa mange.
toties, *Adverb.*, faa ofte.
tötus (bruges som ullus), hel.
trādo, tradidi, traditum, 3, (do, 1)
overgiver; udleverer; med under-
forstaet memoriae, overleverer
til Grindringen, beretter.
tradūco, 3, fører over.
trajicio, trajeci, trajectum, 3
(jacio), exercitum, sætter en

Hær over; flumen, sætter over
en Flod.
Transalpinus, som er paa hin
Side af Alperne.
transendo, transcendti, transcen-
sum, 3, gaar over.
transeo, transii, transitum, tran-
ſire, gaar over.
transgredior, transgressus sum, 3,
gaar over.
transporto, 1, fører over.
Trasumennus lacus, Sø i det nord-
lige Etrurien.
Trebia, Bislod til Po.
tribunus, 2, m. Tribun.
triumphus, 2, m. Triumph; t. vic-
toriae (*Gen.*), Triumph for en
Sejr.
tum, *Adverb.* (smlygn. qvum), da,
dengang; derpaa.
tumultus, 4, m. Uro, Forvirring.
tūtus, ſiffer.
tyrannus, 2, m. Engehersler, Tyran.

U.

ubi, *Adverb.* hvor.
ulciscor, ultus sum, 3, hævner,
straffer; hævner mig paa.
umbra, f. Skygge.
Umbria, f. Landſlab øst for Etru-
rien.
umquam, *Adverb.*, nogensinde.
unde, *Adverb.*, hvorfra.
urbs, urbis, f. (ſtørre) By, Stad.
usque, *Adverb.*, bestandig; usqve
ad, ſige til.

ut, *Conjunct.* 1) med *Conjunctiv*,
at; for at; faa at; 2) med *Indicat*.
ligesom, faaledes som.
uterque, ubest. *Pronom.*, hver
iſær af to, begge; *Plur.* utſqve,
hver iſær af to Glerheder, begge
Partier.
utilis, e, nyttig.
utnam, gid, med *Conjunct.*; uti-
nam ne, gid ikke, med *Conjunct*.
ütor, usus sum, 3, *medAbl.*, bruger.
uxor, ſris, f. Hustru.

V.

vacuus, tom.
valde, *Adverb.*, meget.
vallis, is, f. Dal.
vallum, n. Bold.
varius, forſkjellig, broget.
Varro, ſnis, m. romerſt Tilnavn.
vastatio, ſnis, f. Ødelæggelse.
vasto, 1, ødelægger, hærjer.
vehemens, *Gen.* vehementis, heftig,
voldſom.
vehementer, *Adverb.*, heftig, voldſom.
vita, f. Liv.
vito, 1, ſøger at undgaa, flyr.
vitupero, 1, dadler.
vix, *Adv.*, næppe.
vōco, 1, falder, hibfalder.
vōlo, 1, flyver.
vōlo, volui, —, velle, vil, gñſker.
vox, vōcis, f. Stemme.
vulnēro, 1, faarer.
vulnus, ēris, n. Saar.

Z.

vensor, 1, færdes, opholder mig.

vērus, sand, virkelig; verum, det
ſande, Sandheden.
vēre, *Adverb.*, sandt.
vēto, vētui, vētūm, 1, forbryder.
vexo, 1, hærjer, plager.
via, f. Vej.
victor, ſris, m. Sejrherre.
victoria, f. Sejr.
vicus, 2, m. Landsby.
vīdeo, vīdi, vīsum, 2, ſer; *Pass*.
videor, visus sum, vidēri, synes.
vinco, vīci, victum, 3, ſejrer; besejrer.
vinum, n. Vin.
vir, *Gen.* vīri, m. Mand.
virga, f. Kvist, Ris.
virgo, virginis, f. Domſru.
virtus, ūtis, f. Dyr, Fortrin, Dyg-
tighed; Tapperhed.
vis, f. (*Acc.* vim, *Abl.* vi, *Gen.*
og *Dat.* mangle), Kraft, Magt,
Bold; magna vis frigoris, en
ſtaerk Kule; vi, med Magt; *Plur.*
vires, *Gen.* virium, Kræfter.
vita, f. Liv.

RETTELSE.

- Side 38, **fjerde** (*ikke* tredie) L. f. n. læs: *dolori* (for *dolore*).
— 58, femte L. f. n. til **højre** læs: *af Eder* (for *af os*).
— 62, sjette L. f. o. læs: Acc. **alterum** (for *altera*).
-